SVENLJUNGA KOMMUN

Miljökonsekvensbeskrivning tillhörande översiktsplan för Svenljunga kommun

UPPDRAGSNUMMER 13004578

GRANSKNINGSHANDLING

2019-06-04

SWECO ENVIRONMENT
GÖTEBORG LUFT- OCH MILJÖANALYS

ANNA THYRÉN OCH JENNIE BRUNDIN

Sammanfattning

En viktig utgångspunkt i utvecklingen av Svenljunga kommun är att den mångfald av värden som finns ska utvecklas på ett hållbart och balanserat sätt. Utvecklingen ska ske i enlighet med prioriterade nationella och regionala mål för samhällsutvecklingen, exempelvis hållbar samhällsplanering och ett rikt djur- och växtliv. Kommunens mål är att en funktionsblandad bebyggelse ska utvecklas i de kommunala kärnorna.

Kollektivtrafiken i Svenljunga kommun är viktig och identifieringen av strategiska noder för utvecklingen av kollektivtrafiken är viktiga incitament till att knyta samman landsbygd med tätort och pendlingsmöjligheter på ett effektivt sätt. Noderna skapar en möjlighet att få ett ökat kollektivtrafikanvändande då transporterna blir mer tidseffektiva. Möjligheterna för fler att använda kollektiva färdmedel som helt eller delvist alternativ bedöms öka. Vägtrafiken bedöms i ett regionalt perspektiv vara största störningskällan, men även andra störningskällor som industrier m.m. kan bidra till bullerstörda miljöer.

Samhällsutvecklingen innebär att fler och fler frågor behöver uppmärksammas som mellankommunala och regionala. Det kan röra frågor om påverkan på vattenområden som delas av flera kommuner, utbyggnad av vägsystem, nya bostadsområden, nya naturreservat med mera. Andra frågor har inte regional karaktär, utan behöver hanteras i kommunens översiktsplan. Även om en enskild kommun inte kan skapa en hållbar utveckling på egen hand finns det ett ansvar för att se till att utvecklingsplaner minimerar eventuell negativ påverkan.

Svenljunga kommuns översiktsplan bygger på en utvecklingsstrategi som ska ge vägledning för hur kommunen ska utvecklas för att få en så effektiv hållbar stadsutveckling som möjligt där så väl sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter beaktas. Strategierna tillsammans med fördjupad översiktsplan för tätorten och nya naturvårds- och kulturvårdsplaner bedöms medföra positiva konsekvenser. Lokala anpassningar för att ta hänsyn till skyddade områden eller ekosystemtjänster kan krävas.

Miljöaspekter

I översiktsplanen föreslås att ett flertal nya områden tas i anspråk för bebyggelse av så väl bostäder inkl. landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS-områden) som industrier. De nya områden som föreslås är placerade på obebyggd skogsmark i nära anslutning till befintlig bebyggelse. Svenljunga kommun bedömer från fall till fall vilka områden som kan vara lämpliga att bebyggas t.ex. vid bebyggelse på produktiv jordbruksmark. Det är viktigt att det i plan- och bygglovsärenden samt i ärenden hos miljöenheten beaktas om verksamhetsområden eller bostadsområden etableras med avrinning till recipienterna. Utsläppen från dessa olika ytor ska inte påverka statusen i recipienterna negativt. Svenljunga kommuns kommande dagvattenhandbok är stödjande i dessa frågor.

Några av utvecklingsområdena kommer att ligga i anslutning till skyddade natur- eller kulturområden. I detaljplane- eller bygglovsprocesser bör detta beaktas för att inte direkt eller indirekt störa de skyddade miljöerna. Kommunens a naturvårdsplan är stödjande i kommunens planeringsarbete. Svenljunga kommun avser även att ta fram en ny kulturmiljövårdsplan. Med kommunens strategier och rekommendationer skapas

Sweco
Skånegatan 3
Box 5397
SE 402 28 Göteborg, Sverige
Telefon +46 (0)31 62 75 00
Fax
www.sweco.se

Sweco Environment AB
556346-0327
Styrelsens säte: Stockholm

Anna Thyrén
Miljökonsult
Luft- och miljöanalys Göteborg
Telefon direkt +46 (0)3 162 75 46
Mobil +46 (0)734 12 25 46
anna.thyren@sweco.se

förutsättningar för ett samspel mellan bebyggelse, friluftsliv och skyddade områden där alla faktorer ska värnas och få rätt förutsättningar.

Flera av de LIS-områden som identifierats är direkt kopplade till ett aktivt friluftsliv. Även de områden med tätortsnära natur som reserveras i planen skapar förutsättningar för bebyggelsenära rekreation.

Genom strategier som stödjer placering av bebyggelse inom kommunen och med skyddsåtgärder för att undvika konflikt vid farligt gods led, översvämning eller skred minskas riskerna för olyckor.

Svenljunga kommun har en tydlig inriktning i översiktsplanen på vilken typ av mark som ska tas i anspråk och med strategier som visar att hänsyn ska visas till befintlig närmiljö som t.ex. skyddad natur och kulturområden samt att friluftslivet ska värnas. Bedömningen är att exploatering av kommunen enligt planförslaget kan medföra positiva konsekvenser för markanvändningen.

Ekosystemtjänster

Översiktsplanen berör samtliga ekosystemtjänster; stödjande, reglerande, producerande och kulturella. Den sammanlagda bedömningen är att ekosystemtjänster inte kommer att försvinna vid ett genomförande av planförslaget. När oexploaterad mark tas i anspråk för verksamhet kan lokalt viktiga naturvärden och ekosystemtjänster påverkas. Sammantaget bedöms ett genomförande av planförslaget ge små negativa konsekvenser.

Miljömål

De miljömål som bedöms relevanta för översiktsplanen och som bedömningsgrunder för denna är Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö, Grundvatten av god kvalitet, Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag, Frisk luft, Giftfri miljö, Ett rikt växt- och djurliv samt Levande skogar. Samtliga mål bedöms påverkas positivt av planens strategier eller åtgärder. Målet Levande skogar kan påverkas negativt av att det framför allt är skogsmark som tas i anspråk för ny bebyggelse. Svenljunga kommun har dock ca 77 000 ha produktiv skogsmark och den yta som tas i anspråk ligger i nära anslutning till befintlig bebyggelse och styckar inte av större skogsområden.

Sociala och ekonomiska konsekvenser

I bedömning av sociala och ekonomiska konsekvenser har bedömningen gjorts mot de globala hållbarhetsmålen. Av de 17 målen bedöms översiktsplanen ha en inverkan på 11 av målen. Den samlade bedömningen är att strategierna i översiktsplanen inte motverkar något av målen och i kommunens fortsatta utvecklingsarbete kommer målen att påverkas positivt. Det är viktigt att vid fortsatt planering arbeta utifrån målen eller egna hållbarhetsmål för att nå en hållbar stadsutveckling med miljöer där medborgare och besökande är trygga, kan nyttja kommunens värden på ett positivt och tillgängligt vis utan att påverka värdena negativt. En utökad kollektivtrafik med tydligt utpekade och säkra noder som ligger nära utpekade utvecklingsområden skapar goda förutsättningar för de sociala aspekterna i kommunen. Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen medför förväntade positiva konsekvenser.

SWECO

Innehållsförteckning

1	**Inledning**	**1**
1.1	Ny översiktsplan för Svenljunga kommun	1
1.2	Syfte med miljökonsekvensbeskrivningen	1
1.3	Avgränsningar av miljökonsekvensbeskrivningen	1
1.4	Svenljunga kommun	3
2	**Översiktsplan 2030**	**4**
2.1	Bebyggelse	5
2.2	Transport och teknisk försörjning	7
2.3	Mellankommunala intressen	7
3	**Alternativ till planförslaget**	**9**
3.1	Alternativ planering	9
3.2	Nollalternativ	9
4	**Metod och bedömningsgrunder**	**10**
4.1	Metod	10
4.2	Bedömningsgrunder	11
5	**Miljökonsekvenser**	**13**
5.1	Markanvändning	13
5.2	Klimat och luft	19
5.2.1	Planförslaget och strategier	19
5.3	Vatten	21
5.3.1	Planförslaget och strategier	21
5.4	Kultur	25
5.5	Natur	27
5.6	Friluftsliv	32
5.6.1	Planförslaget och strategier	32
5.7	Buller	34
5.7.1	Planförslaget och strategier	34
5.8	Risk för människors hälsa och miljö	36
5.8.1	Planförslaget och strategier	36
6	**Ekosystemtjänster**	**39**
6.1	Planförslaget	39
6.2	Konsekvenser vid planförslaget	39

7 Sociala och ekonomiska konsekvenser 41
7.1 Planförslaget och strategier 41
7.2 Konsekvenser vid planförslaget 41

8 Samlad bedömning 46

9 Kontroll och uppföljning 51

10 Ansvariga för framtagande av MKB 51

1 Inledning

1.1 Ny översiktsplan för Svenljunga kommun

Svenljunga kommun har tagit fram förslag till ny kommunövergripande översiktsplan (ÖP). Syftet med planen är att visa mål, strategier och riktlinjer för mark- och vattenanvändningen i Svenljunga kommun fram till 2030.

Översiktsplanen är ett strategiskt dokument som ska blicka långt fram i tiden men också fungera som en vägledning när detaljplaner och andra dokument tas fram, liksom för bygglovshandläggning och andra beslut som rör markanvändning. En översiktsplan är inte juridiskt bindande utan är ett rådgivande dokument.

Svenljunga kommuns mål är att minst en gång under varje mandatperiod pröva om översiktsplanen fortfarande kan anses vara aktuell. I samband med denna översyn kan det bli aktuellt med nya utredningar t.ex. riskanalys farligt gods, geoteknik, översvämningskartering.

Arbetet med översiktsplanen har initialt skett med ett politisk fokus. Möten har genomförts i politiska forum inom kommunen för att få en samsyn på fokusområden och viljeinriktningar för planen.

1.2 Syfte med miljökonsekvensbeskrivningen

Alla planer och program omfattas enligt 6 kap. miljöbalkens av en strategisk miljöbedömning vilket bland annat innebär att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska tas fram tillsammans med översiktsplanen. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i framtagandet och antagandet av planen.

Sweco har fått i uppdrag av Svenljunga kommun att ta fram en MKB till kommunens översiktsplan. I MKB:n presenteras en sammanfattning av planens innehåll, dess huvudsakliga syfte och förhållande till andra relevanta planer och program i Svenljunga kommun. Det görs även en redogörelse för alternativa lösningar med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd samt ett nollalternativ om planen inte antas. I denna MKB beskrivs miljöförhållandena i de områden som kan antas komma att påverkas betydligt, kommunens förutsättningar idag och områden som redan idag är påverkade eller skyddade. De betydande miljöeffekter som genomförandet av översiktsplanen kan antas medföra identifieras och bedöms och de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa betydande negativa miljöeffekter redovisas.

1.3 Avgränsningar av miljökonsekvensbeskrivningen

Vid avgränsningssamråd som genomfördes den 11 december 2017 med Svenljunga kommun och Länsstyrelsen i Västra Götalands län diskuterades vikten av att tydliggöra syftet med ÖP:n och MKB samt att beskrivna alternativ i planen i relation till syftet. MKB ska vara integrerad i planprocessen och påverka de val som görs. Utifrån samrådet görs nedanstående avgränsningar av MKB:n.

Geografisk avgränsning

Denna översiktsplan omfattar i första hand Svenljunga kommun och dess geografiska avgränsning. Det finns intressen inom kommunen som är mellankommunala och som hanteras tillsammans med grannkommunerna. Dessa frågor rör framförallt kommunikationer, natur- och kulturmiljöer samt vatten och turism som ofta är en del i dessa miljöer.

Fördjupade översiktsplaner

En fördjupad översiktsplan (FÖP) kommer att tas fram för Svenljunga tätort. I den kommunövergripande översiktsplanen hanteras de övergripande miljöfrågorna för tätorten medan de detaljerade frågorna styrs till FÖP (t.ex. detaljer kring dagvatten/ förorenad mark/buller etc.).

Saklig avgränsning

Enligt miljöbalken ska en MKB innehålla en beskrivning av de miljöeffekter som kan antas uppkomma i samband med planens antagande. Nedan visas de miljöaspekter som i samråd med kommunen och länsstyrelsen bedömts vara viktigt att beakta.

- Påverkan på vatten – miljökvalitetsnormerna för vatten samt översvämning.
- Påverkan på Riksintressen – kultur, natur, friluftsliv samt övriga skyddade områden.
- Markanvändning – bebyggelsestruktur, hållbara transporter inkl. kollektivtrafik, LIS-områden samt vindbruk.

I denna konsekvensbeskrivning bedöms främst planens påverkan på miljömässiga aspekter. Sociala och ekonomiska aspekter bedöms övergripande.

Tidsmässig avgränsning

Bedömningar avseende konsekvenser har gjorts utifrån 2030. Översiktsplanen kommer att gälla fram till dess att den anses vara inaktuell och en ny översiktsplan tas fram. Aktualitetsprövning ska utföras 2023.

1.4 Svenljunga kommun

Svenljunga kommun tillhör Västra Götalands län och landskapet Västergötland. Kommunen gränsar i norr till Borås kommun, i öster till Tranemo kommun och i väster till Marks kommun. I sydöst till gränsar kommunen till Gislaveds kommun och i sydväst till Falkenbergs kommun. Från nordöst till sydväst flyter ån Ätran.

Kommunen har omkring 10 700 invånare och är till ytan drygt 990 km^2 varav ca 70 km^2 är vatten. Centralorten är Svenljunga som ligger i kommunens norra del.

Norra delen av kommunen genomkorsas i väst-östlig riktning av riksväg 27, varifrån länsväg 154 tar av åt sydväst medan länsväg 156 genomkorsar kommunen i väst-östlig riktning, se Figur 1.

Figur 1 Svenljunga kommun. Källa: Svenljunga kommun.

2 Översiktsplan 2030

För att översiktligt beskriva Svenljunga kommuns framtida utveckling och ge en samlad bild har en utvecklingsstrategi arbetats fram. Det är utvecklingsstrategin som är grunden till formuleringar och ställningstagande i översiktsplanen och är viktig för det regionala och mellankommunala perspektivet.

Utvecklingsstrategin visar var i kommunen som utbyggnad av bebyggelse lämpligast bör genomföras, vilka transportsamband som är prioriterade, samt vilka områden som är viktiga för kommunens natur- och rekreationsområden, se Figur 2En grund är att det måste finnas bostäder och plats för verksamheter för att Svenljunga kommun ska kunna utvecklas.

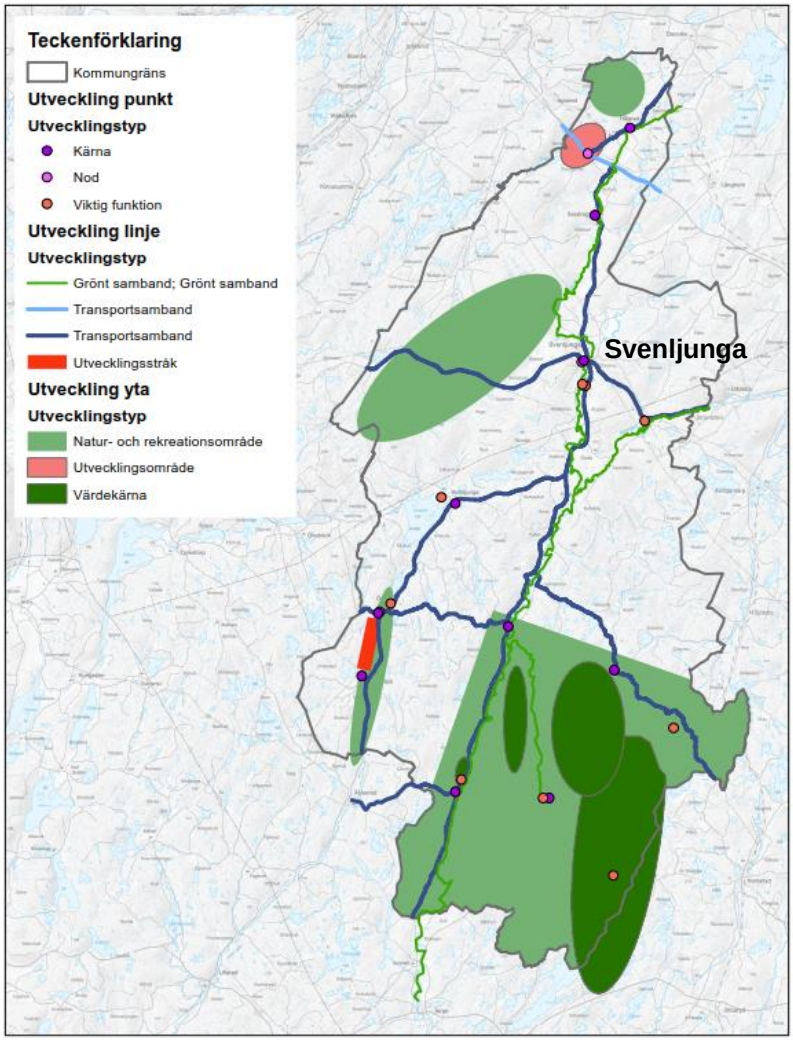

Figur 2 Svenljunga kommun generella utvecklingsstrategi för kommunens olika utvecklingsområden och infrastrukturleder. Källa: Svenljunga kommun.

Nedan följer en sammanfattning av översiktsplanens innehåll. En fullständig beskrivning av planen finns i planhandlingen.

2.1 Bebyggelse

Kärnor – regionala, kommunala och lokala

Alla orter i kommunen har klassats efter Boverkets modell för översiktsplanering där Svenljunga tätort klassas som regional kärna. Den största befolkningsmängden finns i kommunens norra del, dvs. i och norr om tätorten. Detta beror på kopplingen till väg 27 och närheten till bland annat Borås stad. Svenljunga tätort har stor betydelse för offentlig och kommersiell service, näringsliv, boende och pendling i kommunen. I tätorten finns det en busstation som utgör knutpunkt för ett flertal busslinjer med vilka större delar av kommunen kan nås.

De kommunala kärnor som har identifierats är Hillared, Sexdrega, Överlida, Mjöbäck och Östra Frölunda, se Figur 1 och Figur 2. Genom att binda ihop kommunala kärnor och Svenljunga tätort med goda kommunikationer kan orterna stödja varandra och gemensamt upprätthålla ett bredare serviceutbud för kommunen som helhet. Med bra kommunikationer kan även övriga tätorter, småorter och landsbygden kopplas till, och få tillgång till utbudet i en kommunal kärna. Orter som ligger utanför kommungränsen kan även de bidra med viktigt underlag för service, fritidsanläggningar och kollektivtrafik.

I kommunen har det även identifierats lokala kärnor; Håcksvik, Mårdaklev, Kalv och Holsljunga, se Figur 1 och Figur 2. Utvecklingen av bebyggelse utgår från kärnans karaktär, boendekvalitéer och förutsättningar. Värdefulla natur- och kulturmiljöer bidrar till ortens attraktivitet och ska värnas. Samhällsservice ska i första hand erbjudas i närliggande kommunal kärna, och ska tillgänglighetsgöras med hjälp av kollektiva transportlösningar.

Utvecklingsområden

I de regionala och kommunala kärnor som pekas ut i översiktsplanen föreslås förtätning och komplettering på obebyggd mark inom kärnorna. Vid planering av stadsbygd utgår kommunen ifrån att viktiga målpunkter inom orten ska kunna nås med gång- och cykeltrafik.

I och i anslutning till Svenljunga tätort finns det goda möjligheter att utveckla samhället. Det finns gott om plats för nya bostäder och goda möjligheter för förtätning. Därmed föreslås att utbyggnad av Svenljunga tätort delvis utvecklas genom förtätning men även att obebyggda skogsområden tas i anspråk.

Utvecklingsstråk

I översiktsplanen identifieras ett utvecklingsstråk, mellan orterna Överlida och Mjöbäck. Syftet med stråket är att utveckla en sammanhängande miljö och att utveckla kollektivtrafik samt gång- och cykelstråk. De båda orterna ska kunna komplettera varandra när det gäller service, bostäder och arbetsplatser.

Bostadsbebyggelse

För att få nya invånare i kommunen och för att flyttkedjor ska komma igång krävs en balans i utbudet av bostadstyper. Den större delen av bostäderna i kommunen är idag småhus och villor.

Ny bebyggelse ska i första hand förläggas inom de kommunala kärnorna eller i nära anslutning till befintlig bebyggelse, se Figur 2. Kommunen ska ha en strategisk markreserv för att snabbt kunna tillmötesgå önskemål i samband med verksamhetsetableringar. Vid planering av de kommunala kärnorna ska hänsyn tas till befintlig bebyggelse, naturintressen och friluftsliv.

Viktiga funktioner för bebyggelsens utveckling är service för allmänheten så som skolor, vård och tillgång till service etc. Exploatering av ny bebyggelse i form av framförallt bostäder bör planeras med närhet till service. Den stora delen av servicen finns i Svenljunga tätort med vissa funktioner utspridda i de övriga orterna. Svenljunga kommun arbetar med en generell skolplan för hur framtiden för kommunens skolor ska se ut.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS-områden)

LIS-områden ger en möjlighet till attraktiva boenden i strandnära lägen inom kommunen. Dessa kan skapa förutsättningar för befolkningstillväxt och för långsiktig sysselsättning t.ex. inom friluftsliv och turism. Det ger även förutsättningar för friluftsliv och turism, som antas bidra till att upprätthålla och förbättra serviceunderlaget inom olika delar av kommunen. De avgränsande LIS- områdena i planen utesluter inte landsbygdsutveckling i områden som ligger utanför strandskyddade områden.

Utpekandet av LIS- områdena är vägledande i det kommunala arbetet med strandskydds-frågor och för fastighetsägare, exploatörer och kommuninvånare för att informera om möjligheter att utveckla markanvändning i dessa områden. Särskilda skäl i enlighet med miljöbalkens 7 kap 18 c § tillämpas på de områden där dispenser eller upphävande av strandskyddet är aktuellt. LIS – områden kan inte pekas ut i fördjupade översiktsplaner eller i detaljplaner.

Huruvida exploateringen genomförs eller inte avgörs när en förändring efterfrågas. Då ska en detaljplan upprättas och en strandskyddsdispens prövas. Prövning sker alltid i det enskilda ärendet. De avgränsande LIS- områdena i denna plan utesluter inte landsbygdsutveckling i områden som ligger utanför strandskyddade områden.

2.2 Transport och teknisk försörjning

Transportsystemet i Svenljunga kommun behöver stärkas genom förbättringar av kollektivtrafik och vägsystem. Dessa ägs dock till stor del av staten och regionen. Svenljunga kommun planerar därför för hur detta kan drivas mot stat och region när t.ex. kollektivtrafik ska utvecklas och investeringar i vägar ska göras.

Noder

I Svenljunga kommun är boendestrukturen spridd vilket gör det svårt att täcka hela kommunen med kollektivtrafik. I kommunen finns det tre utpekade noder; Lockryd, Svenljunga centralort och Överlida. Noderna möjliggör byte av transportmedel för såväl människor som gods och har därmed en viktig betydelse både för transportsystemet som för utvecklingen av bebyggelse.

Transportsamband

En fungerande infrastruktur är avgörande för att kunna bo och verka i hela kommunen. Att förbättra transportsambanden och behålla en god tillgänglighet såväl på vägnätet som i kollektivtrafiken är därför viktigt.

- Väg 27, 154, 156 är huvudflöden för både person- och godstrafik.
- Väg 27 passerar igenom kommunen i norr och förbinder väst- och östkusten.
- Väg 154 går ifrån Falkenberg och ansluter till riksväg 27 norr om Sexdrega. Längs väg 154 finns även bra kollektivtrafik.
- Väg 156 går mellan Härryda och Norra Unnaryd där vägen ansluter till väg 26.

Utöver dessa finns det ett antal vägar som kommunen anser vara prioriterade för transport inom kommunen men även till och från närliggande kommuner; 1559, 1539, 1567, 1546 och 1679.

I kommunens norra del passerar järnvägstrafik som går mellan Göteborg och Kalmar. Inom samma område finns även en utredningskorridor för den nya höghastighetsbanan mellan Göteborg och Stockholm.

En ny gång- och cykelväg kommer att anläggas mellan Mjöbäck och Överlida för att främja en bättre kommunikation för de personer som pendlar mellan orterna. I samband med översynen av ÖP 2023 kommer planeringen av gång och -cykelbanor att aktualiseras.

2.3 Mellankommunala intressen

Svenljunga kommun ingår i Boråsregionen/Sjuhärads kommunalförbund där ett flertal mellankommunala frågor hanteras. Stora delar av samplanering behandlas även genom Västra Götalandsregionen samt Västtrafik när det handlar om infrastruktur och kollektivtrafik.

I de fall där åtgärder planeras i eller i närhet av ett område som är av mellankommunalt intresse ska Svenljunga kommun samråda med berörda kommuner eller andra statliga instanser.

2.3.1 Kommunikation

Det är viktigt för Svenljunga kommun att det finns ett bra transport- och infrastrukturstråk genom kommunen då många invånare är utpendlare, d.v.s arbetar i annan kommun.

Väg 27, 154 och 156 är de viktigaste vägarna för den regionala pendlingen och därmed även ett mellankommunalt intresse.

Frågan om kollektivtrafik drivs tillsammans med grannkommunerna, Västra Götalandsregionen och Västtrafik. Den pågående Västtågsutredningen som har tagits fram av Västra Götalandsregionen rekommenderar att Tåg 2035 kompletteras med tretton nya stationer, däribland Hillared. Hillared är utpekad som stationsort i Västtågsutredning som är framtagen av Västra Götalandsregionen. Svenljunga kommun ställer sig positiv till ett tågstopp i Hillared förutsättning att möjligheterna avseende den totala tillgängligheten till kollektivtrafik inte påverkas negativt.

2.3.2 Natur- och kulturmiljöer samt riksintressen

I kommunen finns många naturområden som sträcker sig över kommungränsen och är föremål för mellankommunalt samarbete.

Området Fegen i kommunens sydöstra är riksintresse för naturvård, Natura 2000-område, naturreservat samt riksintresse för friluftsliv. Området Fegen delar sig mellan Svenljunga, Gislaved och Falkenbergs kommuner.

Lysjön som ligger i den norra delen av Svenljunga kommun och är riksintresse för naturvård sträcker sig in Borås kommun.

Vassgårdenområdet som är riksintresse för naturvård sträcker sig in i Tranemo kommun. Området har också landskapsbildskydd.

Svenljunga har tillsammans med Tranemo en gemensam strategi för besöksnäringsfrågor för kommunerna.

2.3.3 Vatten

Inom Svenljunga kommun finns ett flertal sjöar och vattendrag som sträcker sig över fler kommungränser. Åtgärder som genomförs av en kommun (t.ex. kalkning etc.) kan påverka vattenstatusen i andra kommuner varför samverkan bör ske i dessa frågor.

3 Alternativ till planförslaget

3.1 Alternativ planering

Svenljunga kommun har med denna ÖP tagit ett helhetsgrepp om den strategiska planeringen av kommunens utveckling utifrån dagens situation, utveckling sedan senaste översiktsplaneringen 1994 samt rådande förutsättningar inom kommunen. Utveckling av bebyggelse baseras på befolkningstäthet, befintliga och potentiella verksamheter (arbetsgivare) samt behov och möjlighet till serviceutbud och infrastruktur.

Med dagens situation som utgångsläge har inga alternativa utvecklingsstrategier föregått eller valts bort. Ett utvecklingsområde för bebyggelse (Östra Frölunda) har under processen valts bort då den markanvändningen stred mot kommunens intentioner att bevara produktiv jordbruksmark.

3.2 Nollalternativ

Nollalternativet beskriver planens sannolika utveckling om planförslaget inte genomförs. Nollalternativet i denna MKB utgörs av en fortsatt utveckling inom ramen för gällande översiktsplan, de fördjupade översiktsplaner som har tagits fram inom kommunen samt antagna detaljplaner. Utvecklingen vid nollalternativet antas innebära små förändringar jämfört med nuläget.

De förändringar som sker inom Svenljunga kommun i det fall denna översiktsplanen inte antas kommer inte att kunna sättas i ett kommunalt helhetsperspektiv då någon gemensam vision för kommunens framtida utveckling inte kommer att ha fastställts.

Nollalternativet kan leda till konsekvenser i det långsiktiga arbetet med utvecklingen av de identifierade kommunala och lokala kärnorna. Det finns risk för att t.ex. utbyggnad av kollektivtrafik uteblir då det inte kommer att finnas fastslaget var i kommunen bostads- eller verksamhetsutvecklingen ska fokuseras. Detta kan ge konsekvenser på miljön i form av ökad trafik avseende såväl persontransporter som godstransporter. Nollalternativet ger inget stöd för kommunens fortsatta arbete med att skapa en effektiv kollektivtrafik med noder för t.ex. byte av trafikslag.

Nollalternativet bedöms inte ge någon direkt påverkan på riksintressen eller andra skyddade områden inom natur, kultur, vatten etc. eftersom eventuella byggnationer eller ingrepp minst kommer att passera kommunens miljö- eller byggnadsenheter för godkännande och kravställande.

Möjligheten till etablering inom LIS-områden i vattennära miljöer ska bedömas från fall till fall och är beroende av vad som önskas genomföras. Tillåtligheten kommer att bedömas utifrån eventuell påverkan på närmiljön oavsett om området finns i översiktsplanen eller ej. De LIS-områden som pekas ut i aktuell översiktsplan har dock vid nollalternativet inget planstöd och blir svårare att styra till de mest lämpliga platserna i kommunen.

4 Metod och bedömningsgrunder

Bedömningarna av miljöaspekterna i denna MKB baseras framförallt på den utvecklingsstrategi som kommunen arbetat fram och vad kommunen vill uppnå. Tillsammans med kartmaterial ger det underlag för strategiernas påverkan på miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter.

Till grund för bedömningen av miljökonsekvenser används bland annat Sveriges nationella miljökvalitetsmål, gällande riktvärden och miljökvalitetsnormer. De globala hållbarhetsmålen används som bedömningsgrund för sociala och ekonomiska konsekvenser.

4.1 Metod

Konsekvenserna av nollalternativet och planförslaget bedöms och redovisas i avsnitt 5. Under varje miljöaspekt redovisas förutsättningar samt konsekvenser av nollalternativ och planförslag.

I miljökonsekvensbeskrivningen används en skala för att värdera konsekvenserna. Skalan bygger på relationen mellan befintliga värden och fattningen av bedömd miljöpåverkan. Skalan beskriver såväl positiva som negativa konsekvenser.

Med hänsyn till översiktsplanens mer övergripande karaktär är de direkta konsekvenserna ibland mycket svåra att bedöma, där många olika faktorer kan påverka dem. Därför görs bedömningarna utifrån om översiktsplanen medför *möjlighet till positiva konsekvenser* eller *risk för negativa konsekvenser*. I de fall ställningstagandena i planförslaget medför tydligare konsekvenser bedöms de som *förväntade positiva konsekvenser* eller *förväntade negativa konsekvenser*.

Förslag till åtgärder och fortsatt arbete för att stärka positiva konsekvenser eller mildra negativa konsekvenser av planförslaget redovisas under respektive miljöaspekt där så är relevant. En samlad bedömning av konsekvenserna redovisas i avsnitt 8, Samlad bedömning.

Förväntade positiva konsekvenser

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen förväntas medföra positiva konsekvenser för den bedöma miljöaspekten.

Möjlighet till positiva konsekvenser

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen kan medföra positiva konsekvenser för den bedöma miljöaspekten. Utfallet kan vara beroende av faktorer som kommunen inte styr i översiktsplaneringen.

Obetydliga/neutrala konsekvenser

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen medför inga direkta konsekvenser för den bedöma miljöaspekten.

Risk för negativa konsekvenser

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen kan medföra negativa konsekvenser för den bedöma miljöaspekten. Utfallet kan vara beroende av faktorer som kommunen inte styr i översiktsplaneringen.

Förväntade negativa konsekvenser

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen förväntas medföra negativa konsekvenser för den bedöma miljöaspekten.

Denna rapport kommer att bedöma de ekologiska, ekonomiska och sociala konsekvenserna av dessa aspekter, under respektive avsnitt nedan.

4.2 Bedömningsgrunder

4.2.1 Nationella miljökvalitetsmål

Sveriges nationella miljökvalitetsmål har utgjort en grund vid framtagande av översiktsplanen. Definitioner och preciseringar av de nationella miljökvalitetsmålen finns på Miljömålsportalen (miljomal.se). Svenljunga kommun har lagt fokus på de nationella målen och det är utifrån dessa som planens påverkan bedöms, se avsnitt 8. Följande miljömål bedöms relevanta för översiktsplanen:

- **Begränsad klimatpåverkan**
- Bara naturlig försurning
- Skyddande ozonskikt
- **God bebyggd miljö**
- **Grundvatten av god kvalitet**
- **Myllrande våtmarker**
- **Ett rikt odlingslandskap**
- **Levande sjöar och vattendrag**
- **Frisk luft**
- **Giftfri miljö**
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- **Ett rikt växt- och djurliv**
- **Levande skogar**
- Storslagen fjällmiljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

4.2.2 FN´s globala hållbarhetsmål

Den 25 september 2015 fastställde FN 17 globala mål för hållbar utveckling, se Figur 3. Världens länder har åtagit sig att från och med den 1 januari 2016 fram till år 2030 leda världen mot målen och mot en hållbar och rättvis framtid. De 17 globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

I Sverige är alla statsråd i regeringen ansvariga för att styra mot målen inom sina respektive ansvarsområden. Det nationella genomförandet inkluderar även kommuner, landsting, statliga myndigheter och Regeringskansliet. Svenljunga kommun har därför valt att även bedöma aktuell översiktsplan mot de globala hållbarhetsmålen.

Figur 3. De 17 globala hållbarhetsmålen Källa: www.globalamalen.se

5 Miljökonsekvenser

I detta avsnitt av MKB:n fokuserar på att översiktligt beskriva miljökonsekvenserna av de kommunala långsiktiga strategiska målsättningarna. I relevanta fall redovisas konsekvenserna för utpekade utbyggnadsområden.

De olika miljöaspekterna redovisas nedan och varje avsnitt inleds med kommunens utvecklingsstrategier och beskrivning av planförslaget. Vid varje miljöaspekt nedan ges en översiktlig beskrivning och bedömning av de miljökonsekvenser som planförslaget medför.

5.1 Markanvändning

5.1.1 Planförslaget och strategier

Strategi

Bebyggelse:

- *Separera industri från funktionsblandad bebyggelse och omlokalisera störande verksamheter från attraktiva boendelägen/handelslägen.*
- *För att möta en ökad efterfrågan av mark och detaljplaner behöver mark och-planberedskapen ges en ökad strategisk betydelse. Planberedskap gäller både för bostäder samt verksamheter.*
- *Ny bebyggelse bör lokaliseras i anslutning till befintlig bebyggelse för att på ett bra sätt dra nytta av den befintliga infrastrukturen såsom vägar, bredband och kollektivtrafik.*
- *Ny bebyggelse bör planeras och placeras på platser så att inte det hindrar eller försvårar att bedriva ett rationellt jord- och skogsbruk, den mark som anses som mest värdefull bör helst inte tas i anspråk för bebyggelse.*
- *Hänsyn ska tas till natur- och kulturmiljövärden vid ny bebyggelse på landsbygden.*
- *I Svenljunga kommun finns det ca 300 sjöar och ett antal områden som är intressanta för friluftslivet som värdefulla att bevara och utveckla. Därför är det viktigt att hänsyn tas till friluftslivet.*
- *Den fysiska planeringen ska ta hänsyn till förutsättningarna för att lösa vatten- och avlopp på ett tillfredställande sätt samt ta hänsyn till behovet av mark för distribution av energi.*
- *Vid planering och exploatering i närhet av tekniska anläggningar ska hänsyn tas till de tekniska anläggningarnas aktuella användning och eventuella framtida utvecklingsbehov.*
- *Större industrietableringar ska i första hand ske i anslutning till redan befintliga industriområden som t.ex. Lockryd för att på ett hållbart sätt utnyttja nedlagda resurser så som infrastruktur m.m.*

- *Hänsyn till befintlig bebyggelse och infrastruktur bör tas. Ny bebyggelse bör lokaliseras i anslutning till befintlig bebyggelse samt på ett sådant sätt att god tillgång till*

Tätortsnära natur*:*

- *Identifiera kärnområden för aktivt bevarande och skapa länkar mellan områden med tätortsnära natur.*
- *Identifiera viktiga områden och främja allmänhetens tillgång till dem.*
- *Ta hänsyn till kända och beskrivna natur- och friluftsvärden och den biologiska mångfalden.*
- *Skapa gröna länkar mellan parker och närnatur i kommunens orter.*
- *Allmänhetens tillgång till tätortsnära natur ska främjas. Åtgärder som kan försvåra allmänhetens tillgång till tätortsnära natur ska inte tillåtas.*

Planförslaget innebär att bebyggelse av hållbarhetsskäl utvecklas genom kompletteringar av befintlig bebyggelse. Planarbetet ska prioriteras till de regionala och kommunala kärnorna där efterfrågan på bostäder och verksamhetslokaler är störst. För att hålla landsbygden levande behövs dock även där en viss utveckling av bebyggelsen. Även i de lokala kärnorna och på landsbygden ska ny bebyggelse i möjligaste mån utvecklas i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Vid utveckling av de lokala kärnorna och landsbygden ska hänsyn tas till de areella näringarna och det bör på ett tillfredställande och hållbart sätt gå att lösa vatten- och avloppsförsörjning. En vattenförsörjningsplan kommer att arbetas fram för kommunen. De orter och den landsbygd där kommunalt vatten och avlopp redan finns ska prioriteras vid fortsatt utveckling.

Områden med tätortsnära natur har stor betydelse för orternas framtida utveckling och invånarnas välbefinnande. Tätortsnära natur är parker, parkliknande miljöer, naturmark i tätortsnära miljö, närrekreationsområden samt anlagda områden för fritidsaktiviteter som främst äger rum utomhus. I planförslaget påpekas att den närnatur som kombinerar flera olika värden är särskilt betydelsefulla ur ett hållbarhetsperspektiv. Områden kan skapa utrymmen för ett rikt växt- och djurliv och bidra med viktiga ekosystemtjänster, t.ex. ett bra närklimat, god luftkvalitet och ytor som kan ta emot regn och smältvatten som rinner av från hårda ytor.

De utpekade LIS- områdena ska enligt planen vara vägledande i det kommunala arbetet med strandskyddsfrågor och för fastighetsägare, exploatörer och kommuninvånare för att informera om möjligheter att utveckla markanvändning i dessa områden. Särskilda skäl i enlighet med miljöbalkens 7 kap 18 c § tillämpas på de områden där dispenser eller upphävande av strandskyddet är aktuellt. Genom att peka ut LIS- områden utökas möjligheten till attraktiva boenden i strandnära lägen vilket kan skapa förutsättningar till befolkningstillväxt. Syftet är att gynna åtgärder som långsiktigt antas ge positiva sysselsättningseffekter och som antas bidra till att upprätthålla och förbättra serviceunderlaget. Syftet är också att utöka möjligheter för andra typer av åtgärder som bidrar till landsbygdsutveckling, exempelvis anordningar för friluftsliv och turism.

Identifierade LIS- områden innebär inte ett ställningstagande från kommunens sida om att området utan prövning kan exploateras. Ett LIS- område innebär inte att strandskyddet är upphävt eller att dispens inte behöver sökas. Prövning sker alltid i det enskilda ärendet.

Nedan i redovisas föreslagen markanvändning som Svenljunga kommun bedömer har områden för utveckling av bostadsbebyggelse och verksamhetsetablering, se Figur 4. Identifieringen bygger på utvecklingsstrategierna och utveckling av kommunens olika kärnor, se avsnitt 2. Tidigare lokaliseringsstudier inom kommunen har använts som underlag i de politiska processerna. Studierna har dock i stort varit fokuserade till Svenljunga tätort och kommer därför att redovisas mer i detalj i kommande fördjupad översiktsplan för tätorten.

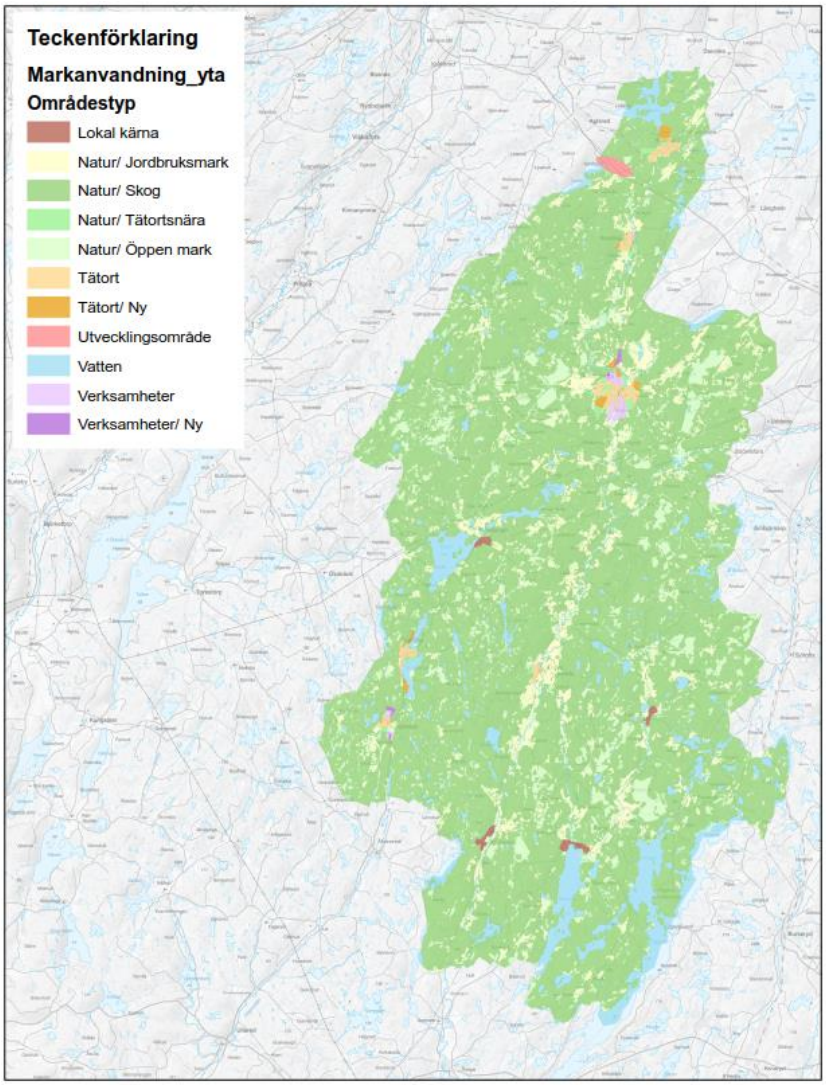

Figur 4 Markanvändning. Källa: Svenljunga kommun.

I kartan nedan, Figur 5, redovisas även kommunens utpekade LIS-områden, 14 stycken. Tre av områdena finns i kommunens norra del kring orten Hillared. Majoriteten av områdena ligger dock söder om kommunens tätort, Svenljunga.

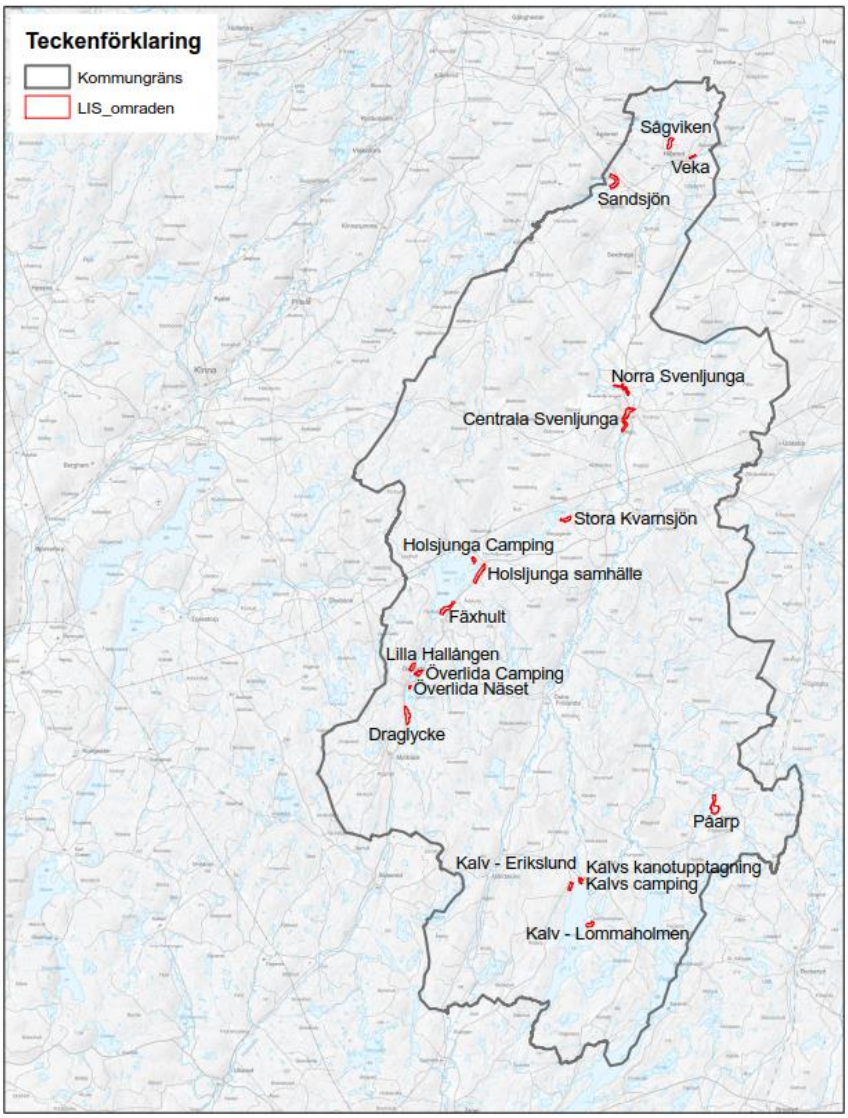

Figur 5 LIS-områden. Källa: Svenljunga kommun.

Vindbruksplan

Svenljunga kommun har en vindbruksplan antagen 2011-12-19. Vindbruksplan är kommunens styrdokument för prövningar och avvägningar i samband med vindkrafts-etableringar i Svenljunga. Den är ett planeringsunderlag och utgör grunden för framtida beslut i vindkraftsärenden. Det finns ett utpekat område med riksintresse för vindbruk mellan Överlida och Östra Frölunda.

Svenljunga kommun har en vindbruksplan som är antagen av kommunfullmäktige 2011. Sedan den antogs så har synen på vindbruk i kommunen ändrats. Vindbruksplanen upphör att gälla och inga nya områden pekas ut för etablering av för vindbruk.

Totalförsvaret

I Svenljunga kommun finns inga riksintressen för totalförsvaret som kan redovisas öppet. De riksintressen som finns kan framför allt påverkas av uppförandet av höga byggnadsobjekt så som master och vindkraftverk. Därför ska Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i sådana plan- och bygglovsärenden.

5.1.2 Förutsättningar

I Svenljunga kommun finns ett varierat utbud av orter i olika storlek, varje ort med sina platsspecifika förutsättningar. Stadsbebyggelse och stadsliknande bebyggelse inom orter används i huvudsak för bostäder, kontor, handel eller annan verksamhet. Stadsbygd omfattar även trafik- och parkeringsytor och parker. Kommunal mark och detaljplaner för ändamålet stadsbygd finns i samtliga tätorter.

Jordbruk

I Svenljunga kommun finns ca 5 000 ha jordbruksmark, uppbruten i mindre enheter. Jordbruket är en viktig näring i kommunen och av stor betydelse för landsbygdens utveckling. Ett levande jordbruk är en förutsättning för att bibehålla ett öppet kulturlandskap och därmed en attraktiv boende- och livsmiljö. Den biologiska mångfalden har jordbruksmarken en viktig roll i kommunen och för dem som är aktiva jordbrukare

Av 3 kap. 4 § miljöbalken framgår följande:

”Jord- och skogsbruket är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk”.

Svenljunga kommunen har en restriktiv syn på exploatering på jordbruksmark. Enstaka bostadshus på brukningsvärd jordbruksmark kan inte ses som ett väsentligt intresse.

Skogsbruk

I Svenljunga kommun finns det ca 77 000 ha skogsmark varav ca 80% är produktiv skogsmark. Skogen är en nationell tillgång som ska skötas så att den ger en god avkastning. Samtidigt är det viktigt att den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen.

Skogsbruket och vidareförädlingen av skogsråvaran utgör en viktig näring i kommunen. En skogsstrategi har arbetats fram och är en del av översiktsplaneringen. Det är angeläget att skogsvårdsåtgärder utförs i sådan utsträckning att skogarna i kommunen på lång sikt kan fortsätta att producera råvaror i samma omfattning som idag. Det är av stor vikt att ett rationellt skogsbruk inte försvåras vid etablering av bebyggelse eller andra anläggningar.

5.1.3 Bedömningsgrunder

Markanvändning handlar om till vad och hur marken används. Markens geologiska egenskaper påverkar livsbetingelserna för växter och djur, och därmed även förutsättningarna för jordbruk, skogsbruk och fiske. Markens egenskaper och karaktär styr vad marken är lämplig att användas till, såsom ny bebyggelse eller andra tillämpningsområden. Markanvändning handlar därför ofta om avvägning mellan olika intressen och ändamål.

De nationella miljökvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar, Giftfri miljö och God bebyggd miljö är tillämpbara bedömningsgrunder för detta avsnitt.

Jordbruksmark skyddas enligt 3 kap. 4 § miljöbalken. Där står det att brukningsvärd jordbruksmark endast får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Denna bestämmelse beaktas av kommunen i planeringen.

5.1.4 Konsekvenser

I översiktsplanen föreslås att ett flertal nya områden tas i anspråk för bebyggelse av så väl bostäder inklusive LIS-områden samt industrier. De nya områden som föreslås tas i anspråk är placerade på obebyggd skogsmark i nära anslutning till befintlig bebyggelse. För Svenljunga kommun är det viktigt att inte bebygga på produktiv jordbruksmark utan bevara det levande landskap som finns i kommunen. I Östra Frölunda fanns tidigare i planarbetet ytterligare ett område aktuellt för bebyggelse men då den mark som skulle exploateras var jordbruksmark som kommunen uttalat ska värna om har den exploateringens valts bort.

Med en tydlig inriktning i översiktsplanen på vilken typ av mark som ska tas i anspråk och med strategier som visar att hänsyn ska tas till befintlig närmiljö som t.ex. skyddad natur och kulturområden samt att friluftslivet ska värnas är bedömningen att exploatering av kommunen enligt planförslaget kan medföra positiva konsekvenser för mark-användningen.

Nedan följer åtgärdsförslag som stödjer utvecklingsstrategin som Svenljunga kommun arbetat fram.

Åtgärdsförslag

För den bebyggelse som hamnar inom naturvårdsområden ska de restriktioner som finns i området beaktas så att naturvårdsområdets värden inte påverkas negativt.

I detaljplane- eller bygglovsprocesser för utvecklingsområden som ligger i nära anslutning till vatten är det lagkrav att beakta så att påverkan på vattenmiljön inte blir negativ. Kommunen ska påverka till ett bra utförande av byggnationen samt att slututformningen inte förhindrar rekreation.

Områden som etableras i nära anslutning till verksamhetsområden kan medföra en begränsning i vilken verksamhet som kan etableras på platsen avseende störningar för närboende. Detta ska beaktas i samband med anmälan/tillståndsprövning av de verksamheter som önskar etablera sig.

För utvecklingsområden som gränsar till skyddade områden är det viktigt att bebyggelsen inte påverkar dessa områden negativt. Vid utformningen av byggnader och andra anläggningar som t.ex. bryggor måste ta hänsyn till vattenståndet och naturvärden i området.

5.2 Klimat och luft

5.2.1 Planförslaget och strategier

Strategier

- *Samverka med regionala parter för att utveckla kollektiva transporter i samhället och därmed minska biltrafiken vilket bidrar till minskade utsläpp.*
- *Utveckla kollektivtrafikstråk och koppla samman olika resealternativ genom att utveckla noder och utveckla närtrafiken i kommunen.*
- *Kommunen ska marknadsföra för en ökad användning av närtrafik.*
- *Viktiga målpunkter som noder, hållplatser, arbetsplatser, torg, offentlig- och kommersiell service ska kopplas samman bättre för gång- och cykeltrafikanter.*
- *Om möjligt vid planering, prioritera gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafiken för att öka möjligheten till alternativ till resande med bil.*
- *Utveckla cykelnätet både i tätorterna men också mellan tätorterna.*
- *Tillkommande byggnation får inte försvåra planerad gång- och cykelstråk.*

Goda kommunikationer är en förutsättning för utveckling av Svenljunga kommun. Det gäller både inom och till och från kommunen. En fungerande infrastruktur är viktigt för att kunna bo och verka i hela kommunen. Det är viktigt att förbättra förutsättningarna för goda transporter och behålla en god tillgänglighet inkom kommunen. Det bör riktade investeringar till transportsambanden samt att kollektivtrafiken prioriteras. Genom strategiskt placerade pendelparkeringar kan persontrafikens långa resor minskas genom kombination med kollektivtrafik.

I kommunens norra del passerar järnvägstrafik som går mellan Göteborg och Kalmar. Järnvägssträckan omfattas av riksintresse för kommunikation. Norra delen av kommunen är även utpekad som utredningskorridor för den nya höghastighetsbanan mellan Göteborg och Stockholm. Här är dock inte sträckningen beslutad och riksintresset blir inte fastställt innan dess.

Det finns ett flertal vägar som kommunen anser vara viktiga transportsamband att både utveckla och förvalta. De mest prioriterade är väg 27, 154, 156, 1559, 1546 och 1539 som går igenom kommunen.

I kommunen finns det tre utpekade noder; Lockryd, Svenljunga centralort och i Överlida. Noderna är viktiga punkter i sammanlänkningen mellan olika transportslag för vidare transport inom kommunen eller pendling in och ut ur kommunen.

5.2.2 Förutsättningar

Svenljunga kommun är glest bebyggd med många mindre samhällen spridda inom kommunens geografiska läge. Kommunen korsas av ett vägnät med några större vägar som hanterar de större trafikflödena. Kommunen har för avsikt att samlokalisera verksamhetsytor för att kunna skapa bra förutsättningar för kommunikation till och service kring dessa verksamheter.

Kommunens infrastruktur i form av vägnätet som ska hantera så väl persontransporter, kollektivtrafik samt godstransport är god men kan effektiviseras. Den största vägen genom kommunen är väg 27 som går mellan Göteborg och Karlskrona. Övriga vägar som hanterar trafik inom kommunen är väg 154 och 156. Via väg 154 leds idag fordon med farligt gods vilket kommunen önskar ska ske på andra vägar då väg 154 passerar genom flera skyddsområden för vattentäkter.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län deltar i arbetet med en regional handlingsplan för grön infrastruktur. Svenljunga kommun kommer att ta del av handlingsplanen och kommer att beakta de delar som berör kommunen.

5.2.3 Bedömningsgrunder

Sommaren 2017 beslutade riksdagen om att införa ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige med nya klimatmål till 2030, 2040 och 2045. Målen innebär:

- Utsläpp inom den icke-handlande sektorn ska minska med 40% till 2020, 63% till 2030 och 75% till 2040 (alla i jämförelse med 1990).
- Utsläpp från inrikestransporter ska minska med 70% till 2030 (i jämförelse med 2010).
- Sveriges totala utsläpp ska vara netto-noll 2045.

Klimatmålet för inrikestransporter konkretiserar den tidigare politiska prioriteringen om att den svenska fordonsflottan ska vara fossilberoende till 2030. De nya målen kompletterar det befintliga klimatmålet för den icke-handlande sektorn till 2020. Klimatmålet till 2045 tidigarelägger och konkretiserar den tidigare nettonollvisionen till 2050.

De nationella miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning och God bebyggd miljö är tillämpbara bedömningsgrunder för detta avsnitt.

5.2.4 Konsekvenser

För Svenljunga kommun är den största påverkan på luftmiljön från trafikflöden genom kommunen. Dock är kommunen glest befolkad och de miljökvalitetsnormer som finns för luft kommer inte att påverkas.

I översiktsplanen pekas det inom olika samhällen ut specifika områden med tätortsnära natur t.ex. parker, parkliknande miljöer, naturmark i tätortsnära miljö, närrekreations-områden. Dessa områden kan skapa utrymmen för ett rikt växt- och djurliv och bidra med viktiga ekosystemtjänster, t.ex. ett bra närklimat och god luftkvalitet.

Lokal påverkan av luft eller luktstörningar kan förekomma från de olika verksamheter som finns om kommunen eller från eldning i tätbebyggda områden. Verksamheterna påverkan styrs via deras anmälnings- och miljötillstånd. Eldning i tätbebyggelse bör regleras av kommunens miljöenhet.

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen kan medföra positiva konsekvenser genom att minska utsläpp från trafiken i Svenljunga kommun genom ökad tillgänglighet till kollektivtrafik. Utvecklingen av verksamhetsområden inom kommunen bedöms inte påverka klimat eller luft i ett regionalt perspektiv. Skyddsåtgärder i ett lokalt perspektiv regleras genom verksamheternas anmälnings- eller tillståndsplikt.

Åtgärdsförslag

Eldning i tätbebyggelse bör regleras av kommunens miljöenhet genom policy/riktlinjer.

5.3 Vatten

5.3.1 Planförslaget och strategier

Ställningstagande:

- *Yt- och grundvattentillgången ska skyddas och nyttjas i ett hållbart långsiktigt perspektiv.*
- *Planläggning ska medverka till att miljökvalitetsnormerna enligt vattendirektivet uppfylls.*
- *Vid exploatering av större nya områden nära vattendrag, ska utrymme i planen avsättas för att möjliggöra ekosystemtjänster.*
- *Svenljunga kommun ska verka för att vid skyddsdikning och avverkning av skog bör kantzoner lämnas mot alla sjöar, vattendrag och våtmarker för att fånga upp läckage av näringsämnen och sediment.*
- *Tillsyn av enskilda avlopp inom 300 meter från sjöar och vattendrag ska prioriteras.*
- *Åtgärdsprogrammet för vatten ska vara styrande för planering, tillståndsgivning och tillsyn av frågor som rör vattenanvändning.*

Efterbehandling av förorenade områden inom kommunen är angeläget att hantera så att dess inte påverkar vattenkvalitén.

I aktuell ÖP föreslås 14 LIS-områden som samtliga ligger i nära anslutning till vattenområden, se Figur 5. Dock föreslås inte några nya större verksamheter anläggas i vattenområden. Utbyggnad av bryggor och mindre anläggningar kan bli aktuellt. Utbyggnader kan föranleda att miljöbalksprövning kan behövas.

5.3.2 Förutsättningar

Svenljunga kommun är rik på sjöar, totalt i hela kommunen finns det ca 300 sjöar. Sjöarna i kommunen har som standard strandskydd om 100 meter, undantaget 11 sjöar som har utvidgat strandskydd till 200 meter; Såken, Lysjön, Kalvssjön, Fegen, Västra Fegen, Stora kvarnsjön, KArken, Holsjön, Stora och Lilla Hallången och Vitasjön.

Svenljunga kommun har ett flertal åar som helt eller delvis passerar genom kommunen. Ätran är det största vattenstråket som rinner igenom kommunen och är ett mellankommunalt intresse då ån rinner igenom fler kommuner. Högvadsån är en å som har ett högt värde och pekas ut som en värdekärna i kommunens utvecklingsstrategi. I Högvadsån finns det förekomst av pärlmusslor som har ett högt värde för vattenkvalitén. Ätran har 100 meter strandskydd.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Svenljunga kommun tillhör Västerhavets vattendistrikt som har definierat miljökvalitetsnormer (MKN) för 55 vattenförekomster i kommunen. Det gäller 13 grundvattenförekomster, 7 sjöar och 35 vattendrag. Endast sjön Stora Hallången uppnår god ekologisk status enligt den senaste statusklassningen, se Figur 6 Många av vattenförekomsterna i Svenljunga kommun har direkt eller indirekt koppling till angränsande kommuner.

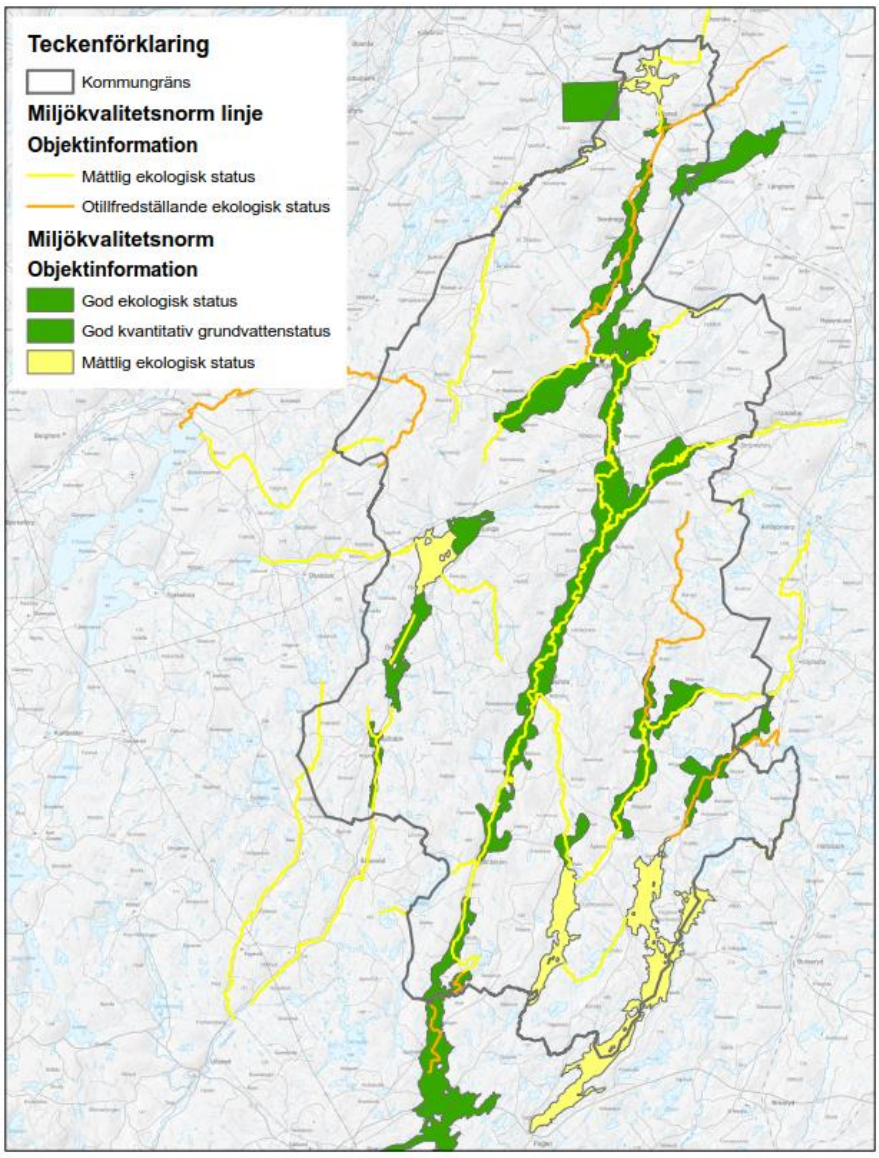

Figur 6 Statusen i klassade vattenförekomster i Svenljunga kommun. Källa: Svenljunga kommun.

5.3.3 Bedömningsgrund

Miljökvalitetsnormer för vatten beskriver den vattenkvalitet som ska uppnås och vid vilken tidpunkt. Normen anger hur miljön bör vara för att ekologiska och kemiska funktioner i vattenmiljön ska uppnås. Statusklassificeringen beskriver den befintliga vattenkvaliteten i en vattenförekomst. I december 2016 fattade vattendelegationen i Västerhavets vattendistrikt beslut om ny förvaltningsplan, nytt åtgärdsprogram och nya miljökvalitetsnormer.

Det finns flera lagstadgade skyddsformer för naturområden i Sverige, inom vilka skydd av sötvattensmiljöer ingår. Områdesskydden regleras i 7 kap. miljöbalken. Ett område kan t.ex. klassificeras som nationalpark, naturreservat, kulturreservat, naturminne, riksintresse, djur- och växtskyddsområde, miljöskyddsområde eller strandskyddsområde. Strandskyddet omfattar marken i strandområdet 100 meter från strandkanten kring alla sjöar och större vattendrag i Sverige. Syftet med strandskyddet är att göra dessa områden tillgängliga för allmänheten samt att bevara livsvillkor för växter och djur. Sedan 2009 gäller en ny strandskyddslagstiftning där kommunerna i översiktsplanen kan peka ut områden där det finns potential för landsbygdsutveckling och där lättnader i strandskyddet kan göras.

För att skydda viktiga vattentäkter mot föroreningar – både på kort och lång sikt – kan länsstyrelser och kommuner fastställa vattenskyddsområden enligt 7 kap. miljöbalken. Då skyddas grund- eller ytvattentillgången med föreskrifter.

Svenljunga kommun tillhör Västerhavets vattendistrikt och kommunen har 58 vattenförekomster som omfattas av miljökvalitetsnormer. Av vattenförekomsterna är 13 grundvattenförekomster, 11 sjöar och 34 vattendrag. Många av vattenförekomsterna i Svenljunga kommun uppnår inte god status enligt den senaste statusklassningen.

De nationella miljökvalitetsmålen Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv är aktuella för denna miljöaspekt.

5.3.4 Konsekvenser

Planförslaget medför ingen större förändring jämfört med tidigare utveckling av Svenljunga kommun. En förändrad påverkan på miljökvalitetsnormerna jämfört med i dag bedöms därför inte ske.

Det är dock viktigt att det i plan- och bygglovsärenden samt i ärenden hos miljöenheten beaktas om verksamhetsområden eller bostadsområden etableras med avrinning till recipienterna. Utsläppen från dessa olika ytor ska inte påverka statusen i recipienterna negativt och behöver regleras i detaljplane- och/eller tillståndsärenden. Svenljunga kommuns kommande dagvattenhandbok är stödjande i dessa frågor.

Vid eventuell utbyggnad i vattenområden med exempelvis bryggor och andra anläggningar för bad- och båtplatser kan en prövning av vattenverksamhet enligt miljöbalkens 11 kapitlet samt strandskyddsdispens enligt miljöbalkens 7 kapitlet, komma att krävas.

I Svenljunga kommun finns ca 2 400 enskilda avlopp. Föreslagna större nya bebyggelseområden i översiktsplanen ska kopplas till det kommunala vatten- och avloppsnätet. För att ytterligare styra påverkan på vattenområden arbetar kommunen med en dagvattenhandbok som ska styra utsläpp av vatten från verksamheter och övriga områden. Dagvattenhandboken ska fungera som vägledning vid detaljplanering och bygglovsärenden samt vid anmälnings- och tillståndsprövningar.

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen kan medföra positiva konsekvenser för vattenkvalitén.

Åtgärdsförslag

Svenljunga kommun kan påverka vattenkvalitén positivt genom att verka för minskade utsläpp från små avlopp och kommunala reningsverk.

5.4 Kultur

5.4.1 Planförslaget och strategier

Strategi

- *Ta vara på kärnans småskalighet och attraktiva karaktärsdrag när ny bebyggelse ska tillkomma.*
- *Hänsyn ska tas till natur- och kulturmiljöer vid ny bebyggelse på landsbygden.*
- *Inom skogs- och odlingsplanskapet ska rekreation/ friluftsliv, natur- och kulturmiljövärden, biologisk mångfald och olika satsningar för turism och rekreation kunna utvecklas.*

Inom ramarna för översiktsplanen kommer inga nya områden skyddas avseende sitt kulturvärde. Kommunens strategier i planen omfattar skydd för befintliga kulturmiljövärden så att de får en naturlig plats i kommunen.

5.4.2 Förutsättningar

Inom Svenljunga kommun finns fem områden som är av riksintresse för kulturmiljön; Läggared, Roasjö, Revesjö, Örsås samt Mårdaklev. Områdena omfattar både värdefulla bebyggelsemiljöer och vackra kulturlandskap. Inom områden ska särskild hänsyn tas till den kulturhistoriska miljön samt till landskapsbildskydd och övrig bebyggelse så att riksintresset inte skadas.

Utöver riksintressena finns det i Svenljunga kommun ytterligare områden som är kulturhistorisk värdefulla och intressanta både i samhällena och på landsbygden

5.4.3 Bedömningsgrunder

Kulturmiljö avser den av människan påverkade miljö, som i varierande grad präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter. Miljön vittnar om historiska skeenden och geografiska sammanhang.

Det nationella miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö är en tillämpbar bedömningsgrund för denna aspekt.

Nationella kulturmiljömål

Sedan 1 januari 2014 gäller fyra nationella kulturmiljömål. Regeringen och riksdagen har uttalat att de även ska vara vägledande för kulturmiljöarbetet på regional och kommunal nivå. Målen är:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Kulturmiljöprogram

År 1993 antogs det ett kulturmiljöprogram för Svenljunga kommun, där kulturhistoriskt värdefulla miljöer lyfts fram. I kulturmiljöprogrammet pekas det ut 17 områden som anses vara särskilt värdefulla miljöer inom kommunen.

Kulturmiljöprogrammet förstärker bland annat följande:

- Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen och får inte skadas. För att ändra eller ta bort en fornlämning måste tillstånd sökas från länsstyrelsen. I lagen anges det vad en fornlämning är, vilken utbredningen den har samt hur tillståndsprövning hos länsstyrelsen går till.
- Svenljunga kommun är rik på fornlämningar. Fornlämningar utgörs såväl av fossil åker, hällristningar och bebyggelselämningar.
- I Svenljunga kommun finns det två byggnader som byggnadsminnesförklarade, Hedenlund som är en vin- och spirituosahandel i Sexdrega samt Klevs gästgiveri i Mårdaklev.

Fornlämningar, kyrkor, kyrkomiljöer och byggnadsminnen får inte förändras, tas bort eller skadas. För att genomföra åtgärder som kan påverka skyddade objekt krävs särskilt tillstånd från länsstyrelsen.

5.4.4 Konsekvenser

Planförslaget medför ingen större förändring jämfört med tidigare utveckling av Svenljunga kommun. De utvecklingsområden som identifierats och de LIS-områden som pekats ut är inte placerade inom de skyddsvärda kulturmiljöer som finns i kommunen, se Figur 2.

Det östra utvecklingsområdet i Svenljunga tätort hamnar mellan två områden som identifierats som regionalt värdefulla odlingslandskap. Planens utvecklingsstrategier

bedöms inte påverka odlingslandskapet negativt under förutsättning att de värdefulla markområdena kan fortsätta att brukas på samma sätt som idag.

Söder om Östra Frölunda finns ett område med kommunalt kulturmiljöprogram. Planens utvecklingsstrategier bedöms inte påverka kulturmiljöområdena negativt under förutsättning att exploateringen anpassas till landskapsbilden.

Svenljunga kommun har för avsikt att ta fram en ny kulturmiljöplan för kommunen. Syftet med kulturmiljöplanen är att vägleda för en bra utveckling som inte påverkar kulturmiljön negativt.

Det LIS-område som föreslås direkt nordost om Hillared, Veka (nr 2 se Figur 5), kommer ligga i nära anslutning till riksintresse för kulturmiljö, Läggared. Området är tänkt att utvecklas för turism inom fiske. Området kommer att vara sammanhållande med befintlig bebyggelse men påverkan på kulturmiljön kan inte uteslutas. I detaljplane- eller bygglovsprocesser bör detta beaktas för att inte störa den skyddade bymiljön.

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen kan medföra positiva konsekvenser.

5.5 Natur

5.5.1 Planförslaget och strategier

Strategi

- *Kommunen ska verka för att naturområden, naturreservat och Natura – 2000 områden behåller sina ekologiska och rekreativa värden.*
- *Inom områden där inga starka allmänna intressen finns kan en viss komplettering av eller i anslutning till redan befintlig bebyggelse och infrastruktur ske.*
- *Bebyggelseutvecklingen ska ske med hänsyn till de areella näringarna, landskapskaraktären, natur- och kulturmiljövärden och friluftsvärden.*
- *Gröna samband bör värnas och stärkas där det finns ett sådant behov. Bebyggelse som riskerar att påverka samband negativt ska så långt som möjligt undvikas.*
- *Stödja lokala initiativ för att förbättra stigar runt sjöarna*
- *Förbättra angöring med bil till utgångspunkter för dagturer till rekreationsområde.*
- *Svenljunga kommun ska bidra till att bevara och utveckla naturvärdena genom att i nära samarbete med markägare och andra aktörer för en långsiktig hållbar förädling av natur- och rekreationsområden med höga värden.*
- *Svenljunga kommun ska förvalta biologisk mångfald genom att vårda, bevara och skydda värdefulla natur- och rekreationsområden.*

- *Vid etablering av t.ex. nya bostäder inom eller i närheten av utpekade områden ska en bedömning genomföras av eventuell påverkan på områdets värden.*
- *Identifierade värdekärnor ska värnas och utvecklas, t.ex. genom kommunala eller statliga insatser. I och med att kommunen utvecklar värdekärnorna stärks natur- och rekreationsområdets värden för såväl friluftsliv och den biologiska mångfalden.*
- *För bidra till att besökare på ett lättare sätt ska kunna nå dessa värdekärnor behövs förbättrade möjligheter att angöra med bil till utgångspunkter.*
- *Svenljunga kommun ska verka för ett mellankommunalt utvecklingsarbete av de gröna sambanden.*

I översiktsplanen pekas värdekärnor och viktiga funktioner ut för natur- och rekreation, se Figur 2. Det är viktigt att dessa bevara och att det skapas länkar mellan dessa områden. Kommunen har ett stort intresse av att tillgängliggöra dessa områdena för allmänheten men på ett aktsamt sätt genom t.ex. markerade stigar, arrangerade parkeringsplatser etc. Viktiga värdekärnor i kommunen bedöms vara; Fegens naturreservat, Amma- och Hästamossen, Storemossen och Hestramossen, Klevs naturreservat samt Högvadsån och Torsås.

Gröna och blå samband

I översiktsplanen pekar gröna och blåa samband ut vilka visar på områden som skapar ekologiska sammanhang och utgör en förutsättning för att bevara landskapets biologiska mångfald och främja ekosystemtjänster. Gröna samband skapar också förutsättningar och värden för rekreation.

Ätran och Assman har stor betydelse både som blått och grönt samband för Svenljunga kommun. Den ekologiska statusen i Ätran bedöms vara måttlig och behöver förbättras och de gröna sambanden bör stärkas kring Ätran. Ätran är ett mellankommunalt intresse som gör att nödvändigt utvecklingsarbete för Ätran kräver samverkan mellan berörda kommuner.

I planförslaget uttalas att för områden som är av riksintresse för naturvården ska särskild hänsyn tas så att miljöerna inte skadas på sådant sätt att riksintresset inte påverkas negativt.

Stora opåverkade områden

Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploatering eller andra ingrepp i miljön ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär. Med åtgärder avses sådant som kan komma att inskränka handlingsfriheten i framtiden genom att påtagligt skada området värden på ett sätt som inte går att reparera. Med åtgärd menas även något som påverkar landskapsbilden väsentligt eller ger upphov till störningar i form av föroreningar eller buller m.m. Avsikten är dock inte att rationellt jord- eller skogsbruk, eller tillkomsten av fritidshusbebyggelse ska försvåras.

Kommunen har i översiktsplanen pekat ut fyra områden som stora opåverkade områden som ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär. I Figur 7 visas läget på områdena.

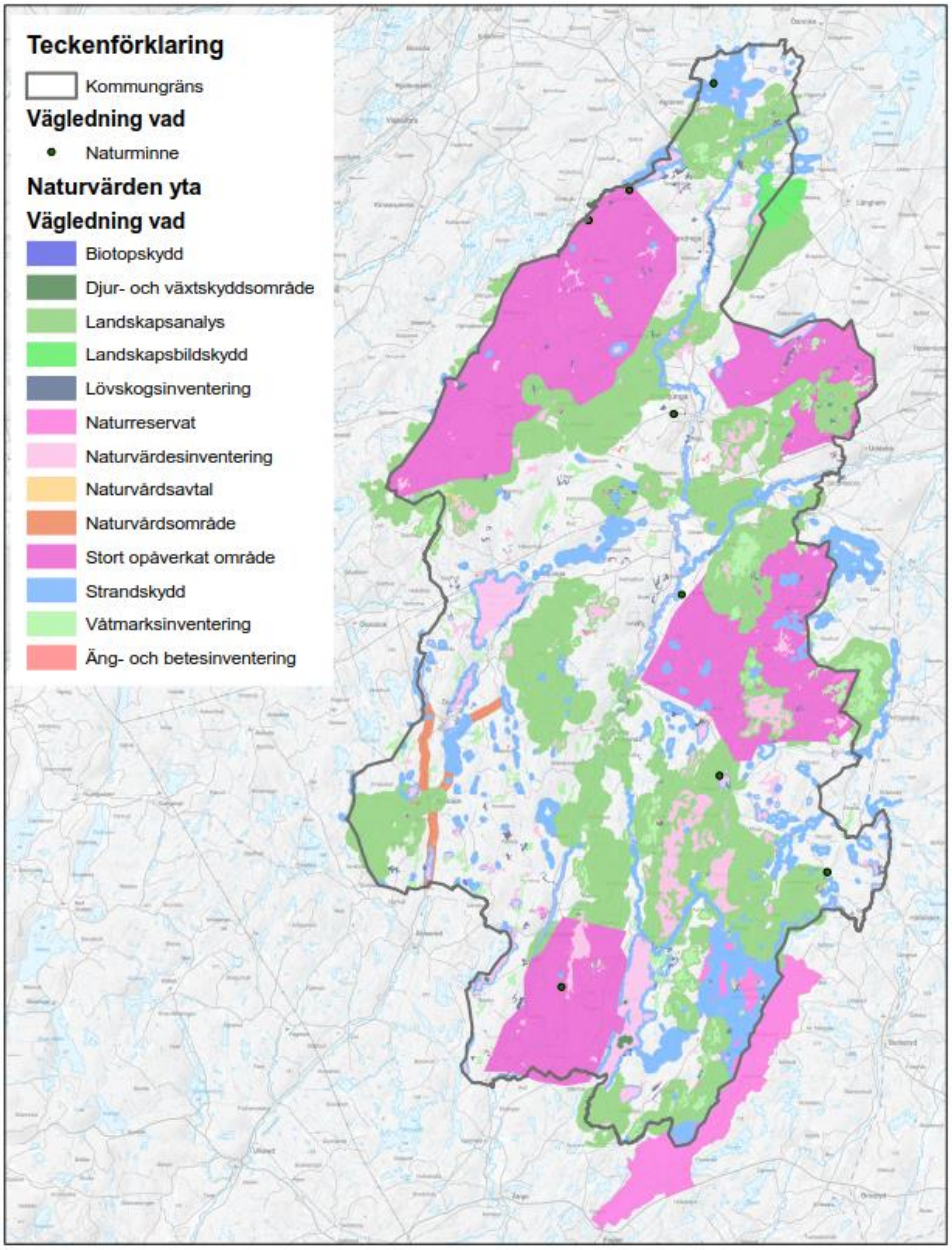

Figur 7 Naturvärden. Källa: Svenljunga kommun.

5.5.2 Förutsättningar

Naturen i Svenljunga kommun är en viktig tillgång för så väl invånare som besökare. Detta gäller inte bara på lokal nivå. Svenljunga kommun har flera större naturvårds-områden inklusive riksintressen, naturreservat, Natura 2000 området samt övriga skyddade områden som det sätts stort värde på, se Figur 7. Många av områdena är utpekade som särskilt intressant då de har värde för så väl natur som friluftsliv och rekreation. Kommunen har identifierat fyra natur- och rekreationsområden som den avser att förvalta och utveckla; Såkenområdet, Hestra- och Hultamossen, Fegenområdet samt Högvadsån.

Riksintresse naturvård och Natura 2000

Inom områden som är av riksintresse för naturvården ska särskild hänsyn tas så att miljöerna inte skadas på sådant sätt att riksintresset inte påverkas negativt. I Svenljunga kommun finns åtta platser som är skyddade genom riksintresse för Naturvård, Hestra- och Hultamossen. Ammamossen-och Hästamossen, Storemossen och Hestramossen, Tittebo, Vassgårdenområdet, Lysjön, Fegen och Gnipebo.

Svenljunga kommun har även sex Natura 2000-områden; Ammamossen och Hästamossen, Tittebo, Fegen, Åsebo, Skeppshult och Hagö. Inom ett Natura 2000-områden krävs tillstånd för att bedriva verksamhet och vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön.

Naturreservat

I Svenljunga kommun finns fyra naturreservat: Gälared, Bjällemossen, Kleven och Fegens. Bildning av ytterligare ett reservat pågår i Buttorp.

Biotopskydd

Små mark och vattenområden med speciella och livsnödvändiga förutsättningar för växter och djur kan skyddas som biotopskyddsområde. Syftet är att bevara den biologiska mångfalden. En del miljöer är skyddade genom ett generellt biotopskydd enligt miljöbalkens bestämmelser och regeringsbeslut (MB 7 kap. 11§.). Länsstyrelsen, kommunen eller skogsstyrelsen kan också fatta beslut om biotopskydd. Skogsstyrelsen kan även teckna ett så kallat naturvårdsavtal med markägare för ett avgränsat område.

5.5.3 Bedömningsgrunder

Det finns flera lagstiftade skyddsformer för naturområden i Sverige, och dessa regleras i kap. 7 i miljöbalken. Ett område kan exempelvis klassificeras som nationalpark, naturreservat, kulturreservat, naturminne, riksintresse, djur- och växtskyddsområde, miljöskyddsområde eller strandskyddsområde. Strandskyddet omfattar marken i strandområden samt 100 meter från strandkanten kring alla sjöar och större vattendrag i Sverige. Syftet med strandskyddet är att göra dessa områden tillgängliga för allmänheten, samt att bevara goda livsvillkor för växter och djur.

Vidare finns även Natura 2000, som instiftades av EU och syftar till att bevara utrotningshotade arter och känsliga landskapstyper, som bedöms vara särskilt värdefulla ur ett europeiskt perspektiv.

FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD) undertecknades vid konferensen om miljö och utveckling i Rio 1992. Inom ramen för konventionen har sedan protokoll och strategiska mål antagits, senast den så kallade Nagoyaplanen för att rädda den biologiska mångfalden och därigenom säkra fungerande ekosystem. Ett av målen är att 2020 ska minst 17% av alla land- och sötvattensområden vara bevarade genom rättvist förvaltade, ekologiskt representativa och väl förbundna system av reservat. För det flesta naturtyper i Sverige, undantaget kalfjället, är det långt kvar till detta mål.

De nationella miljökvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt och djurliv och Levande skogar är tillämpbara för avsnittet.

5.5.4 Konsekvenser

I översiktsplanen har inga utpekade utvecklingsområden för bebyggelse av bostäder eller verksamheter pekats ut inom skyddade områden. Det öppnas för mindre exploateringar där inga starka allmänna intressen som t.ex. LIS-områden finns. Kommunen verkar för att naturområden, naturreservat och Natura – 2000 områden etc. behåller sina ekologiska och rekreativa värden. Kommunen ska säkerställa fortsatt tillgänglighet till bostadsnära natur.

Kommunens nya naturvårdsplan ingår som underlag till översiktsplanen. Naturvårds-planens syfte är att vägleda för en bra utveckling som inte påverkar kommunens naturmiljöer negativt.

I närområdet till LIS-området nordväst om Hillared, vid sjön Såken (nr 1, se Figur 5), finns så väl Natura 2000 område som naturreservat. I sjöns närhet finns störningskänsliga arter med skyddsklass. En ökad befolkning i området kan leda till ökat friluftsliv i och runt sjön. Konsekvenserna av detta bör inte leda till någon större påverkan på naturen i området.

I Överlida föreslås i översiktsplanen fyra områden för stadsbygd, samtliga är LIS-områden och ligger inom strandskyddat område och i direkt anslutning till sjöarna. Det finns redan idag viss bebyggelse inom områdena. Utvecklingsområdet som ligger söder om stadskärnan är en del i utvecklingsstråket för att binda samman Överlida och Mjöbäck. På båda sidor om Överlida sträcker sig ett naturvårdsområde med syfte att skydda vattenmiljön. Det södra bostadsområdet ligger inom naturvårdsområdet.

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen kan medföra positiva konsekvenser.

5.6 Friluftsliv

5.6.1 Planförslaget och strategier

Strategi och rekommendationer:

- *Kommunen ska arbeta och utveckla marknadsföringen för kommunens turistmål för att skapa goda förutsättningar för besöksnäringen.*
- *Utveckling av bebyggelse nära anläggningar för rekreation ska främjas under förutsättning att ny bebyggelse inte påverkar tillgängligheten eller möjlighet att använda anläggningen negativt.*
- *I Svenljunga kommun finns det ca 300 sjöar och ett antal områden som är intressanta för friluftslivet som värdefulla att bevara och utveckla. Därför är det viktigt att hänsyn tas till friluftslivet.*
- *Vid förtätning och exploatering kring områden med höga friluftsvärden ska kommuninvånarnas behov av friluftsliv, rekreation och motion värnas, och möjlig utvecklings säkerställas.*
- *Kommunen ska arbeta för att stärka stråk mellan befintliga kärnor och värdefulla områden för friluftslivet*.

Den nya översiktsplanen pekas ut ett antal områden och platser som är särskilt viktiga för friluftslivet. I dessa områden och ska natur-, kultur och friluftsvärden prioriteras framför andra intressen. Dessa områden kan t.ex. vara platser som camping, cykel- och vandringsleder, golfbanor samt idrottsanläggningar. Svenljunga kommun har valt att fokusera på större anläggningar som har betydelse för natur- och rekreation vilket gjort att t.ex. badplatser inte är identifierade i utvecklingsstrategin.

Svenljunga kommun har identifierat sex platser som är av betydelse för friluftslivet samt har värden för natur- och rekreation; Påarps gård, Övre backa, Kalvs camping, Överlida camping, Holsljunga camping och Kinds golfklubb.

En del områden har ett lagstadgat skydd som t.ex. riksintresse och naturreservat med tydliga regler för skötsel och markanvändning

Några av de LIS-områden som pekats ut i planen har en direkt koppling till utveckling av friluftsområden.

5.6.2 Förutsättningar

De höga natur- och friluftsvärdena i Svenljunga kommun har stor betydelse för kommunens attraktivitet och möjligheter att locka nya invånare. Områden som är avsatta som skydd för naturvården har stor betydelse för det rörliga friluftslivet samt i många fall även för kulturmiljövärden. I Svenljunga kommun finns det ett stort sammanhängande område som utgör riksintresse för friluftsliv, Fegen, Svansjörna och Kalvsjön. Området kan genom sin flikiga strandkontur och många öar erbjuda flera attraktiva platser för det rörliga friluftslivet. Fegensjöarna utgör tillsammans med Svansjöarnas och Kalvsjön ett av

södra Sveriges mest skyddsvärda områden för friluftsvärden som fiskevatten, och för kanot- och övrigt båtliv. Detta område ska skyddas mot ingrepp som påtagligt kan påverka friluftslivet.

5.6.3 Bedömningsgrunder

Det nationella miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö är en tillämpbar bedömningsgrund för denna aspekt

Friluftslivet och det rörliga friluftslivet skyddas som riksintressen enligt kap. 3 och 4 I miljöbalken. Riksintresset innebär att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av tätortsnära natur i tätorter och i närheten av tätorter ska särskilt beaktas.

Andra skydds som stöttar tillgängligheten för allmänheten ute i naturen är strandskyddet. Skyddet omfattar marken i strandområden samt minst 100 meter från strandkanten kring alla sjöar och större vattendrag i Sverige. De nationella miljökvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar och God bebyggd miljö är tillämpbara bedömningsgrunder för detta avsnitt.

5.6.4 Konsekvenser

De i översiktsplanen utpekade områden som identifierats som viktiga områden för friluftsliv/rekreation spelar en viktig roll för kommunen då det ger värden för så väl invånare som besökare. Flera av de LIS-områden som identifierats är direkt kopplade till ett aktivt friluftsliv. Även områden som i planen reserveras för tätortsnära natur skapar förutsättningar för bebyggelsenära rekreation.

Strax söder om Svenljunga tätort ligger ett LIS-område, Stora Kvarnsjön (nr 4 se Figur 5). Här finns obebyggd mark som kan rymma fem till tio nya tomter, i övrigt är det enstaka förtätningar och tillbyggnader som utvecklar området. Sjön är av regionalt intresse för fritidsfiske och rekreation. Det finns inga motstående intressen i detta område.

I Holsljunga planeras för två LIS-områden. För LIS-området inne i orten (nr 5 se Figur 5) är syftet att kunna utveckla nuvarande campings verksamhet och utöka dess område både inom och utom strandskydd. Sjön påverkas redan idag av ett betydande friluftsliv då allmänheten har full tillgänglighet till området. Sjöns omgivningar är relativt tätbefolkade.

LIS området nord öster om samhället (nr 8 se Figur 5) syftar till att skapa förutsättningar för utökning av campingverksamheten. Området omges idag av skog och utvecklingsstrategin är att området ska behålla sin nuvarande karaktär.

Ett mindre LIS-område finns strax söder om Överlida samhället (nr 11 se Figur 5) pekas i översiktsplanen ut som lämpligt för en utökad byggnation av villor. Här finns ett betydande friluftsliv och nyttjande av stranden längs sjön. Bebyggelsen ska inte förhindra den rekreation som finns i området idag. Naturvärdena som måste beaktas finns framförallt längs stränderna och i det öppna landskapet.

Syd och sydväst om Östra Frölunda har Svenljunga kommun identifierar tre LIS-områden. På östra sidan om sjön Tostaholmen finns ett identifierat område (nr 12 se Figur 5) som ska ge möjlighet till en ökad turism i och kring sjöarna i området. Gården Påarp är idag en konferens- och campinganläggning som har goda förutsättningar att utvecklas. Verksamheten är idag centrerad till gårdens absoluta närmiljö. Utvecklingsstrategin är att skapa möjlig utveckling längs med Tostaholmens strand för ett bredare utbud samt enstaka bostäder. Eventuella nya bostäder ska placeras intill befintliga byggnader.

Vid Kalvsjön finns de två andra LIS-områdena; Kalvs kanotuppläggning (nr 13, Figur 5) och Kalvs camping (nr 14 se Figur 5). Vid kanotuppläggningen finns redan idag upptagningsmöjligheter för kanot och båt men kommunen önskar ge möjlighet till utveckling av området med bryggor eller andra enklare anläggningar som stöttar servicen på platsen. Området kring platsen är naturliga översvämningsmarker vilka generellt har höga naturvärden för djur- och växtliv. Området drabbas av höga flöden, vilket måste beaktas vid val av verksamhet på platsen.

Kalvs camping är en befintlig verksamhet intill Kalvsjön och genom att peka ut detta som ett LIS-området önskar Svenljunga kommun att skapa förutsättningar för verksamheten att utvecklas vidare. I närområdet finns naturvärden i form av värdefull lövskog och skyddsvärda träd samt vid stranden finns en stenåldersboplats.

Med de strategier som presenteras i översiktsplanen bedöms de föreslagna LIS-områdena medföra förväntade positiva konsekvenser.

Med kommunens strategier och rekommendationer skapas förutsättningar för ett samspel mellan bebyggelse, friluftsliv och skyddade områden där alla faktorer ska värnas och få rätt förutsättningar. Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen bedöms medföra förväntade positiva konsekvenser.

Åtgärdsförslag

Viktigt att kommunen ställer krav vid exploatering så att områden för friluftsliv/rekreation inte trängs undan eller att dessa områden gör intrång och skadar skyddande miljöer.

5.7 Buller

5.7.1 Planförslaget och strategier

Strategi

- *Inför etablering av nya industriområden ska eventuell miljöpåverkan i närområdet kartläggas, t.ex. risker för lukt och buller och risker i samband med hantering av farligt gods, påverkan på vattenskyddsområde och/eller visuella värden i landskapet. Samråd med Länsstyrelsen krävs för tillståndspliktiga verksamheter.*
- *Vid planering och exploatering i närhet av tekniska anläggningar ska hänsyn tas till de tekniska anläggningarnas aktuella användning och eventuella framtida utvecklingsbehov.*

Inom Svenljunga kommun finns fyra stora opåverkade områden där ingen eller endast obetydlig påverkan finns av exploatering eller andra ingrepp i miljön, se avsnitt 5.1. I planbeskrivningen påpekas att dessa områden så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär t.ex. störningar i form av ökat buller. Möjligheten till rationellt jord- eller skogsbruk, eller tillkomsten av fritidshusbebyggelse ska dock inte försvåras. Att värna om större opåverkade områden är viktigt för människors hälsa och för rekreation, friluftsliv och turismen.

5.7.2 Förutsättningar

Svenljunga kommun är en kommun med begränsade ytor med kraftigt omgivningsbuller. Vid de större vägarna som passerar genom kommunen uppkommer buller samt vid olika verksamhetsområden. I Svenljunga kommun är det främst väg 27 men även vägarna 154, 156 som generar mycket buller då det är där det huvudsakliga trafikflödet går.

Mätning av buller sker vid behov i lokaliseringsprocessen samt detaljplaneprocessen.

5.7.3 Bedömningsgrunder

Miljökvalitetsnormer för buller infördes med miljöbalken 1999 och är ett styrmedel för att komma tillrätta med störningar från diffusa utsläpp, tex. transporter. Målsättningen med normen är att eftersträva att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Miljökvalitetsnormen gäller framförallt omgivningsbuller från större vägar, järnvägar och flygplatser. Verksamhetsutövare omfattas av kraven genom bland annat Industriutsläppsförordningen och Verksamhetsutövarens egenkontroll.

Det nationella miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö är tillämpbar bedömningsgrund för detta avsnitt.

5.7.4 Konsekvenser

Etableringar i när anslutning till de större vägarna som väg 27 kan medföra störningar för boende eller verksamma och det kan bli aktuellt att i detaljplane- eller bygglovsskedet ställa krav på bullerutredning.

LIS-området nordväst om Hillared, vid sjön Såken (nr 1 se Figur 5), ligger inom utredningsområdet för kommunikation/järnväg. Området kan dock upplevas som bullerstört från väg 27. Området är en naturlig fortsättning på Hillareds samhälle, infrastruktur som vatten och avlopp samt gatubelysning etc. kan lätt byggas ut till LIS-området.

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen medför förväntade positiva konsekvenser.

Åtgärdsförslag

Det är viktigt att det vid etablering av nya verksamheter infrastruktur eller bostäder beaktas vad som finns på platsen idag och hur omgivningen kan påverka eller påverkas av den planerade etableringen.

5.8 Risk för människors hälsa och miljö

5.8.1 Planförslaget och strategier

Översvämning samt risk för skred, ras och erosion

Vägledning

- *Vid planering av tillkommande bebyggelse och verksamheter kring Ätran ska föregås av riskbedömningar gällande översvämningsrisk.*
- *Vid planering i riskområde för översvämning ska kommunen utgå från Länsstyrelsens handbok för Stigande vatten - En handbok för fysisk planering i översvämningshotade områden.*
- *I samband med planering och exploatering vid områden med risk för skred, ras och erosion ska det genomföras en utredning som redovisar förhållandena i området.*
- *Vid plan- och bygglovsärenden, och annan utveckling som kan påverka vattenstråk ska hänsyn tas till översvämningsrisker samt risk för ras och skred.*

I översiktsplanen påtalas vikten av att risker för översvämning ska beaktas i all planering för att förebygga negativa konsekvenser. Det kan handla om t.ex. om att se till att VA–system inte är underdimensionerade, att inte bygga i lågpunkter eller andra områden där översvämningsrisken är stor eller att begränsa andelen yttäckande beläggning som hindrar naturlig infiltration av regnvatten. Vid den första aktualiseringen kommer riskanalys avseende farligt gods och klimatanpassning/översvämning och skred etc. att genomföras.

Verksamheter samt transport av farligt gods

Strategier

- *Vid planering och exploatering i närhet av tekniska anläggningar ska hänsyn tas till de tekniska anläggningarnas aktuella användning och eventuella framtida utvecklingsbehov.*
- *En ny industrietablering får inte hindra eller motverka människors rörelser och ett välfungerande samhällsliv, det vill säga den ska inte fungera som en barriär mellan bostadsområden och viktiga målpunkter.*
- *Inför etablering av nya industriområden ska eventuell miljöpåverkan i närområdet kartläggas, t.ex. risker för lukt och buller och risker i samband med hantering av farligt gods, påverkan på vattenskyddsområde och/eller visuella värden i landskapet. Samråd med länsstyrelsen krävs för verksamheter med betydande miljöpåverkan.*

Via väg 154 leds idag fordon med farligt gods vilket kommunen önskar ska ske på andra vägar då väg 154 går genom ett flertal skyddsområden för vattentäkter.

5.8.2 Förutsättningar

Svenljunga tätort och Östra Frölunda drabbades årligen av höga flöden. Översvämnings-kartering för ett 100-årsregn visar att risker för översvämning finns framför allt i områdena kring Ätrans dalgångar.

Inom Svenljunga kommun finns områden som är skredkänsliga. Vid exploatering måste stabilitetsförhållanden särskilt beaktas vid planering och vid prövning av bygglov framför allt inom;

- utpräglade riskområden som slänter mot vattendrag,
- där erosion förekommer eller där jordrörelser har skett samt
- där marksediment består av lera och slit.

En fördjupad översiktsplan (FÖP) avseende översvämningar togs fram 2003 för Svenljunga tätort. Denna FÖP kommer att upphöra att gälla i samband med att aktuell ÖP antas.

5.8.3 Bedömningsgrunder

Översvämning

Enligt rekommendationer bör det inte tillkomma någon bebyggelse utöver enkla byggnader som garage och uthus inom områden som hotas av översvämning vid 100-årsflöden.

Inom områden med viss sannolikhet för översvämning, dvs. områden som hotas av beräknat högsta flöde (BHF), kan samhällsfunktioner av mindre vikt lokaliseras. Exempel på lämplig bebyggelse inom dessa områden är byggnader av lägre värde, byggnader av mer robust konstruktion, vägar med förbifartsmöjligheter, enstaka villor, fritidshus och mindre industrier med liten miljöpåverkan. Bebyggelse med betydande samhälls-funktioner, såsom skolor, sjukhus, sammanhållen bostadsbebyggelse, VA- och avfalls-anläggningar m.m. rekommenderas endast förläggas inom områden utanför gränsen för beräknat högsta flöde.

Verksamheter samt transport av farligt gods

Det finns inga nationellt fastställda riktlinjer för hur samhällsplanering ska anpassas till farligt gods.

Det nationella miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö är tillämpbar bedömningsgrund för detta avsnitt.

5.8.4 Konsekvenser

Enligt planförslaget ska hänsyn tas till översvämningsrisker samt risk för ras och skred vid plan- och bygglovsärenden och annan utveckling som kan påverka vattenstråk. Nyetablering av byggnader eller andra känsliga verksamheter/anläggningar ska göras så att de klarar nivåer som kan uppkomma vid ett 20-års regn. I områden som hotas av 100-

årsflöde bör det inte tillkomma någon bebyggelse, med undantag för enkla komplementbyggnader. I de fall där översvämningshotad mark planeras att nyttjas till annat än vad som rekommenderas bör en riskanalys genomföras och åtgärder vidtas så att konsekvenserna kan begränsas. Dessa strategier medför positiva konsekvenser då de motverkar risken för att människor eller byggnader skadas.

Väg 154 utgör led för farligt gods och exploatering kring denna väg ska enligt planförslaget genomföras med relevant avstånd för risk och buller. Vägen passerar genom ett flertal skyddsområden för vattentäkter och vid en olycka kan vattentäkterna påverkas negativt. Kommunen driver ett arbete, vilket inkluderar en riskanalys, för att försöka hitta alternativa transportvägar för farligt gods transporterna. Längs med väg 154 strax söder om samhället Holsljunga (nr 6 se Figur 5) föreslås ett LIS-område vars syfte är att ge möjlighet till bostads-bebyggelse i form av villor och radhus. Exploateringen ska ske med relevant avstånd för risk och buller.

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen medför förväntade positiva konsekvenser. De strategier som föreslås i översiktsplanen medverkar till att exploatering sker säkert och utan risk för skador på människor eller byggnader till följd av skred eller översvämning.

Åtgärdsförslag

Kommunen bör ställa krav vid tillståndsprövningar samt i bygglov- och anmälningsärenden så att risk för människor och miljö inte uppkommer.

6 Ekosystemtjänster

6.1 Planförslaget

Ekosystemtjänster delas vanligen in i fyra kategorier: stödjande, reglerande, producerande och kulturella tjänster.

Behovet av- och förutsättningarna för olika ekosystemtjänster är platsspecifikt, vilket innebär att även om de är betydelsefulla för ett visst område är de inte nödvändigtvis lika viktiga för ett annat. Nedan presenteras de tjänster som anses vara relevanta (nuläge) för respektive kategori.

De *stödjande tjänsterna* tillsammans med biologisk mångfald utgör en grundförutsättning för de övriga ekosystemtjänsterna och är således i särställning och svåra att väga in i en värderingsstudie

Nuläge: Energi, vattenkretslopp, näringskretslopp, atmosfär.

De *reglerande ekosystemtjänsterna* utgörs av tjänster som t.ex. temperaturutjämning, produktion av syre, skadedjursreglering och erosionshinder.

Nuläge: Vattenrening, pollinering, klimatreglering, luftrening

De *producerande tjänsterna* generar varor som samhället nyttjar och är produkter av flera andra ekosystemtjänster, dessa har ofta ett pris på en marknad (t.ex. rent vatten och fisk).

Nuläge: Skogsråvara (timmer), livsmedel (matvaror, bär, svamp, kött,) samt dricksvatten och produktionsvatten

De *kulturella ekosystemtjänsterna* handlar t.ex. om de upplevelser vi får av att vistas i gröna miljöer och betydelsen det har för vår hälsa.

Nuläge: Rekreation

6.2 Konsekvenser vid planförslaget

Den sammanlagda bedömningen är att ekosystemtjänster inte kommer att försvinna vid ett genomförande av planförslaget. När oexploaterad mark tas i anspråk för verksamhet kan lokalt viktiga naturvärden och ekosystemtjänster påverkas. Sammantaget bedöms ett genomförande av planförslaget ge små konsekvenser. Lösningar och åtgärder kan genomföras för att förlusten av ekosystemtjänster ska bli så låg som möjligt. Det finns dock alltid en risk att minska befintliga naturområden då förståelsen kring dessa områdens påverkan på omkringliggande ekosystem är begränsad. Det tar även tid för

ekosystemen att byggas upp och det kan ta lång tid för arter att etablera sig i nybyggda områden.

Reglerande ekosystemtjänsterna

Vattenrening - Tillgången på tjänsten minskar om t.ex. områden hårdgörs. Utsläpp från befintliga och kommande verksamhetsområden kan påverka växters och organismers förmåga att rena vatten som uppkommer inom området.

Pollinering - Tillgången på tjänsten kan komma att påverkas då delar av områden som tidigare är oexploaterade bebyggs.

Klimatreglering - När skog avverkas och mark ersätts med icke-permeabla ytor och byggnader frigörs koldioxid samtligt som markens koldioxidbindande förmåga minskar. Det är dock inte troligt att planen medför påverkan på tjänsten i den grad att det får någon större konsekvens för samhället.

Luftrening – Verksamheter kan komma att medföra vissa utsläpp till luft och kompensationsåtgärder kan behövas lokalt för att säkra ekosystemtjänsten

Producerande tjänsterna

Skogsråvara - Produktionen av skogsråvara minskar när produktiv skogsmark tas i anspråk. Andelen jordbruksmark bedöms inte komma att minska nämnvärt i planförslaget.

Livsmedel - Skogsmark kommer att försvinna där det kan finnas svamp och bär.

Kulturella ekosystemtjänsterna

Rekreation - Lukt kan uppstå från någon av verksamheterna kan förekomma men etableringen sker i redan delvis exploaterat område. Under byggskedet kan vissa störningar för närboende och friluftslivet uppstå i form av buller från arbetsmaskiner m.m.

Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen medför förväntade positiva konsekvenser avseende ekosystemtjänster.

Åtgärdsförslag

I detaljplaneprocesser bör krav ställas så att ekosystemtjänsterna beaktas och hanteras.

7 Sociala och ekonomiska konsekvenser

Denna MKB beskriver endast övergripande sociala och ekonomiska konsekvenser av ÖP:n utifrån de globala hållbarhetsmål som bedöms beröras. För att få en full förståelse av de sociala konsekvenserna, t.ex. för jämställdhet, trygghet, integration, arbetstillfällen och rättvisa så kan en mer detaljerad analys vara ett viktigt underlag. Vid näsa översyn av översiktsplanen 2023 kommer en socialkonsekvensanalys att tas fram.

7.1 Planförslaget och strategier

Av planförslaget framgår att service för allmänheten utgör viktiga funktioner vid bebyggelseutveckling. Det handlar om funktioner som skolor, vård och tillgång till service med mera. Exploatering av ny bebyggelse i form av framförallt bostäder bör planeras med närhet till service.

Strategi:

- *Vid eventuell omlokalisering av viktiga funktioner ska arbetet föregås av analys för att säkerställa omlokaliseringen långsiktigt.*
- *Skapa attraktivt centrumområde med bred service och god kollektivtrafik.*
- *Utveckla den sociala miljön med tillgängliga och attraktiva allmänna platser.*
- *Separera industri från funktionsblandad bebyggelse och omlokalisera störande verksamheter från attraktiva boendelägen/handelslägen.*
- *Ta fram en fördjupad översiktsplan över Svenljunga tätort.*
- *Få till stånd en utveckling av blandad bebyggelse i kärnorna.*
- *Stärka de kommunala kärnornas roll i den lokala bygden för att öka samarbetet emellan orterna för en utökad service.*
- *Binda samman viktiga målpunkter inom orten med gång- och cykelvägnät.*
- *Kollektivtrafiken ska anpassas till de intressen och behov som finns hos invånarna, oavsett kön, ålder eller funktionsnedsättning.*

7.2 Konsekvenser vid planförslaget

Om de förutsättningar och rekommendationer som beskrivs ovan beaktas har översiktsplanen bättre förutsättningar att bidra till att Svenljunga kommun får en socialt och ekonomiskt hållbar och attraktiv miljö.

Jämfört med nollalternativet blir de sociala och ekonomiska konsekvenser positiva då ÖP:n blir en gemensam grund för kommande beslut rörande kommunens utveckling. Med en aktuell ÖP som ger en samlad bild av kommunen så kan mer hållbara beslut tas.

Då Svenljunga kommuns arbete syftar till en hållbar stadsutveckling har globala hållbarhetsmålen och delmål använts som mål i denna fas av planarbetet.

Mål	Uppfyllande
	Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska dimensionen. Även brist på frihet, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet innebär fattigdom. Översiktsplanen bedöms vara i linje med målet och delmålen. Till exempel beaktas vikten av att alla ska ha tillgång till områden inom kommunen, inte bara de som bor, handlar eller arbetar där. Den allmänna platsmarken ska kännas trygg och finnas till för rekreation och för att alla ska kunna vara del av det sociala livet.
	Tillgång till tillräcklig och näringsriktig mat är en mänsklig rättighet, som varje stat har en skyldighet att tillförsäkra sina medborgare. Matförsörjningen i Svenljunga kommun är inte beroende av lokal produktion av livsmedel. Nyttan på en lokal nivå, där närproducerad mat kan konsumeras inom kommunen, är värdefull och tillgodo ses genom bevarande av produktiv jordbruksmark. Vid kommande detaljplanering av områden med tätortsnära natur i detaljprojekteringar bör växter väljas som gynnar pollinerande insekter, t.ex. dagfjärilar, humlor och bin. I ett större perspektiv genererar pollinerande insekter en mycket viktig ekosystemtjänst och en stark population av pollinerande insekter ger en bättre och stabilare odling av grödor.
	God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och bidra till samhällets utveckling. Flera aspekter översiktsplaneringen syftar till en bättre hälsa för människor som kommer att bo och vistas i kommunen. Till exempel kommer föroreningar i mark att saneras vilket skapar ytor för bebyggelse och renare vatten. Strategierna i översiktsplanen ger förbättrade möjligheter att gå, cykla och åka kollektivt vilket är hälsosamt både ur motionssynpunkt och genom minskade luftföroreningar.
	Svenljunga kommun arbetar med en skolplan som kommer att presenteras separat från denna översiktsplan.

Mål	Uppfyllande
	Jämställdhet uppnås när kvinnor och män, flickor och pojkar, har samma rättigheter, villkor, möjligheter och makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Det handlar också om en rättvis fördelning av inflytande och resurser. Inför och i kommunens planarbete finns möjlighet för alla att ta del av grunderna för de beslut som fattats i kommunen och lämna synpunkter och önskemål.
	Anständiga arbetsvillkor och tillgång till grundläggande sociala förmåner är en grundpelare för detta hållbarhetsmål. Översiktsplanen har inte dessa frågor i fokus men det är viktiga frågor i fortsatt arbete, speciellt under bygg- och drifttider. Kommunen kan i sina upphandlingar ställa sociala krav vid upphandling av entreprenörer som även sträcker sig till underentreprenörer och leverantörer för att skapa anständiga arbetstillfällen.
	En väl fungerande och hållbar infrastruktur genererar flera positiva effekter och främjar ekonomisk tillväxt och utveckling. Kollektivtrafiken i Svenljunga kommun är viktig och identifieringen av strategiska noder för utvecklingen av kollektivtrafiken är viktiga incitament till att knyta samman landsbygd med tätort och pendlingsmöjligheter på ett effektivt sätt. Noderna skapar en möjlighet att få ett ökat kollektivtrafikanvändande då transporterna blir mer tidseffektiva. Möjligheterna för fler att använda kollektiva färdmedel som helt eller delvist alternativ bedöms öka.
	Minskad ojämlikhet är starkt förknippad med ekonomisk utveckling som kan leda till minskad fattigdom för individen och samhället. Ojämlikhet handlar också om skillnader i förutsättningar och förmåga att bidra till och tillvarata potentiella möjligheter till utveckling. Ofta bottnar ojämlikhet i brist på rättvis tillgång till resurser och nyttigheter. Under planarbetet ges alla invånare och verksamhetsutövare i kommunen möjlighet att ta del av förslaget till kommunens översiktsplanering. I översiktsplanen finns tydliga strategier för hur Svenljunga kommun ska utvecklas så att alla människor ska känna sig välkomna och delaktiga i det sociala livet och rekreationsmöjligheterna som området innehar.

Mål	Uppfyllande
	Hållbar utveckling av städer och samhällen omfattar hållbart byggande och planering för bostäder, offentliga platser såsom parker och torg, transporter etc. Svenljunga kommun önskar arbeta för hållbart stadsbyggande. I översiktsplanen finns strategier om styrning av transport-systemen så det stödjer kollektivtrafikresande samt lätthet att gå och cykla inom olika delar av kommunen. Detta innebär att kommunen blir tillgängligt och attraktivt samt knyter samman delar där befolkningen finns. Genom att förtäta tas inte större orörda ytor eller produktionsytor i anspråk och alla ges tillgång till grönområdet och det sociala livet på platsen. Genom att planera in skydd mot klimatförändringar och högre vattenstånd minskar risken för översvämningar i området och användningen av området tryggas för en överskådlig framtid. Flera frågor rörande hållbar stadsutveckling är detaljerade och behöver utredas mer i fördjupande översiktsplaner eller i detaljplanering. För att ge bättre underlag för beslut kring olika alternativ kan kostnads-nyttoanalyser med fördel genomföras vid detaljplanering för att samtliga aspekter inom hållbarhet ska beaktas vid val av olika lösningar.
	En väl fungerande statsförvaltning med ansvarsfulla institutioner, transparens och rättsstatens principer utgör grunden för god samhällsstyrning och är en viktig drivkraft för utveckling. Planarbetet skapar en gemensam och transparent grund för fortsatt arbete och upplysta och välgrundade beslut rörande kommunens utveckling. Utanför översiktsplaneringen behöver arbete fortsätta övergripande i kommunen för att t.ex. säkerställa korrekta upphandlingar och rättmätiga beslut. Delmål inom detta hållbarhetsmål rör även minskning av våld och övergrepp, något som utformningen av området hoppas kunna uppnå genom väl belysta områden och tydliga noder för kollektivtrafik etc.

Mål	Uppfyllande
	Att mobilisera de medel som krävs för att uppnå en hållbar samhällsutveckling bygger på en anda av solidaritet och fokuserar särskilt på behoven hos de mest sårbara människorna. Alla berörda parter och alla människor måste delta. Det är viktigt av samverkan inom hela kommunen. Den utgör en viktig grund för samverkan i frågor inom och mellan kommunens förvaltningar men också med övriga entreprenörer, intressenter och invånare.

Det är viktigt att vid fortsatt planering arbeta utifrån målen eller egna hållbarhetsmål för att nå en hållbar stadsutveckling. Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen bedöms medföra förväntade positiva konsekvenser avseende de globala hålbarhetsmålen.

8 Samlad bedömning

Miljöaspekter

Svenljunga kommuns översiktsplan bygger på en utvecklingsstrategi som ska ge vägledning för hur kommunen ska utvecklas för att få en så effektiv hållbar stads-utveckling som möjligt där så väl sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter beaktas. Strategierna tillsammans med fördjupad översiktsplan för tätorten och nya naturvårds- och kulturvårdsplaner bedöms medföra positiva konsekvenser. Lokala anpassningar för att ta hänsyn till skyddade områden eller ekosystemtjänster kan krävas.

I översiktsplanen föreslås att ett flertal nya områden tas i anspråk för bebyggelse av så väl bostäder inklusive LIS-områden som industrier. De nya områden som föreslås är placerade på obebyggd skogsmark i nära anslutning till befintlig bebyggelse. För Svenljunga kommun är det viktigt att inte bebygga på produktiv jordbruksmark. Det är dock viktigt att det i plan- och bygglovsärenden samt i ärenden hos miljöenheten beaktas om verksamhetsområden eller bostadsområden etableras med avrinning till recipienterna. Utsläppen från dessa olika ytor ska inte påverka statusen i recipienterna negativt. Svenljunga kommuns kommande dagvattenhandbok är stödjande i dessa frågor.

Några av utvecklingsområdena kommer att ligga i anslutning till skyddade natur- eller kulturområden. I detaljplane- eller bygglovsprocesser bör detta beaktas för att inte direkt eller indirekt störa de skyddade miljöerna. En ny naturvårdsplan samt en ny kulturmiljö-vårdsplan är under framtagande och blir stödjande i kommunens planeringsarbete. Med kommunens strategier och rekommendationer skapas förutsättningar för ett samspel mellan bebyggelse, friluftsliv och skyddade områden där alla faktorer ska värnas och få rätt förutsättningar.

Flera av de LIS-områden som identifierats är direkt kopplade till ett aktivt friluftsliv. Även områden för tätortsnära natur som reserveras i planen skapar förutsättningar för bebyggelsenära rekreation.

Genom strategier som stödjer placering av bebyggelse inom kommunen och med skyddsåtgärder för att undvika konflikt vid farligt gods led, översvämning eller skred minskas riskerna för olyckor.

Svenljunga kommun har en tydlig inriktning i översiktsplanen på vilken typ av mark som ska tas i anspråk och med strategier som visar att hänsyn ska visas till befintlig närmiljö som t.ex. skyddad natur och kulturområden samt att friluftslivet ska värnas. Bedömningen är att exploatering av kommunen enligt planförslaget kan medföra positiva konsekvenser för markanvändningen.

De nationella miljökvalitetsmålen

Nedan presenteras en samlad bedömning av hur strategierna i översiktsplanen bidrar till uppfyllandet av de nationella miljökvalitetsmålen som berörs. Definitioner av miljömålen, utförligare information om vad de omfattar och indikationer för dess uppföljning finns att tillgå på Miljömålsportalen, www.miljomalen.se, och Sveriges miljömål, www.sverigesmiljomal.se/.

Mål	Uppfyllande
Begränsad klimatpåverkan	Utpekade utvecklingsområden är koncentrerade till befintlig bebyggelse och ligger i nära anslutning till noder som pekats ut som viktig för kollektivtrafiken. Planförslaget innebär en ökad satsning på kollektivt resande och på gång- och cykelvägar, vilket kan ge förutsättningar för minskade utsläpp. Sammantaget bedöms planförslaget kunna ha en positiv inverkan på miljömålet
Frisk luft	Planförslagets utvecklingsstrategi för ökad tillgänglighet av kollektivtrafik från strategiska noder samt förbättrade möjligheter för gång och cykeltrafik mellan Mjöbäck och Överlida ger positiv inverkan på miljömålet, framför allt om det medför en minskning av vägtrafiken. Sammantaget bedöms planförslaget kunna ha en positiv inverkan på miljömålet
Ingen övergödning	Planförslaget innebär att ny bebyggelse främst tillkommer inom områden som är eller kommer att kunna anslutas till kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp eller tydligt styras med anda alternativa lösningar. En dagvattenhandbok är under framtagande och ska stötta i regleringen av utsläpp till sjöar och vattendrag så att miljökvalitetsnormerna inte försämras. Sammantaget bedöms planförslaget kunna ha en positiv inverkan på miljömålet
Ett rikt odlingslandskap	I översiktsplanen är kommunen tydliga med att jordbruksmark inte ska tas i anspråk då dessa marker är viktiga resurser. Exploateringsgrad i jordbrukslandskapet har stor betydelse för påverkan på miljömålet. I planförslaget pekas inte några nya områden ut inom jordbruksmark. De flesta områden som innebär exploatering av obebyggd mark ligger på skogsmark. Planförslaget bedöms har en positiv påverkan på miljömålet.

Mål	Uppfyllande
Levande sjöar och vattendrag	Planförslaget innebär att ny bebyggelse främst tillkommer inom områden som är eller kommer att kunna anslutas till kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp eller tydligt styras med anda alternativa lösningar. En dagvattenhandbok är under framtagande och ska stötta i regleringen av utsläpp till sjöar och vattendrag så att miljökvalitetsnormerna inte försämras. Sammantaget bedöms planförslaget kunna ha en positiv inverkan på miljömålet
Grundvatten av god kvalitet	Svenljunga kommun ar en grundvattentäkt som förser kommunens invånare med dricksvatten. Idag passerar väg 154, som är led för farligt gods, genom skyddsområdet för vattentäkten. Kommunen verkar för en omledning av trafik med farligt gods till andra vägar. Åtgärderna bedöms ha en positiv inverkan på miljömålet.
Levande skogar	I planförslaget har de flesta nya områden som innebär ny exploatering lagts på obebyggd skogsmark. Bebyggelse har placerats i nära anslutning till befintlig bebyggelse för att inte stycka upp större opåverkade områden som kan ha ett högre naturvärde och opåverkade områden. En risk för negativ påverkan på miljömålet kan finnas.
God bebyggd miljö	Ny exploatering av mark för bostäder, verksamheter eller övriga anläggningar föreslås ske i nära anslutning till befintlig bebyggelse (bostäder eller verksamheter) och vid varje exploatering ska säkerställas att negativ påverkan på befintliga förhållande (natur, vatten, kultur, buller, översvämningar, ras/skred etc.) inte sker. Sammantaget bedöms planförslaget kunna ha en positiv inverkan på miljömålet.
Giftfri miljö	Vid kända misstankar om historiska föroreningar kommer kommunen följa upp dessa med undersökningar av marken i samband med planering och exploatering. Kommunen ska också arbeta för att tillsynsarbete inriktas på att förebygga mark- och vattenföroreningar från miljöstörande verksamheter. Sammantaget bedöms planförslaget kunna ha en positiv inverkan på miljömålet.

Mål	Uppfyllande
Ett rikt växt- och djurliv	Planförslaget föreslår inga exploateringar inom skyddade naturområden. Några av de föreslagna LIS-områdena tangerar eller ligger nära områden med särskilda intressen. Dessa LIS-områden har ett fokus på utveckling av turism men restriktioner för påverkan på närmiljön kommer att regleras i detaljplane- och bygglovsärenden. Sammantaget bedöms planförslaget kunna ha en positiv inverkan på miljömålet.
Myllrande våtmarker	Planförslaget föreslår inga exploateringar inom skyddade naturområden tex. våtmarker. Identifierade områden med våtmarker är t.ex. Hestra- och Hultamossen, Ammamossen- och Hästamossen, Storemossen och Hestramossen samt Amma- och Hästamossarna**.** Sammantaget bedöms planförslaget kunna ha en positiv inverkan på miljömålet.

Övriga miljömål, som ej bedöms relevanta för planen, är Hav i balans, Levande kust och skärgård samt Storslagen fjällmiljö vilka inte är tillämpbara på Svenljunga kommun. Möjligheten att nå Bara naturlig försurning, Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö bedöms i huvudsak påverkas av vilka verksamheter som finns inom kommunen och dessa mål regleras I dessa prövningar.

Ekosystemtjänster

Översiktsplanen berör samtliga ekosystemtjänster; stödjande, reglerande, producerande och kulturella. Den sammanlagda bedömningen är att några ekosystemtjänster inte kommer att försvinna vid ett genomförande av planförslaget. När oexploaterad mark tas i anspråk för verksamhet kan lokalt viktiga naturvärden och ekosystemtjänster påverkas. Sammantaget bedöms ett genomförande av planförslaget ge små konsekvenser.

Sociala och ekonomiska konsekvenser

I bedömning av sociala och ekonomiska konsekvenser har bedömningen gjorts mot de globala hållbarhetsmålen. Av de 17 målen bedöms översiktsplanen ha en inverkan på 11 av målen. Den samlade bedömningen är att strategierna i översiktsplanen inte motverkar något av målen och i kommunens fortsatta utvecklingsarbete kommer målen att påverkas positivt. Det är viktigt att vid fortsatt planering arbeta utifrån målen eller egna hållbarhets-mål för att nå en hållbar stadsutveckling med miljöer där medborgare och besökande är trygga, kan nyttja kommunens värden på ett positivt och tillgängligt vis utan att påverka värdena negativt. En utökad kollektivtrafik med tydligt utpekade och säkra noder som ligger nära utpekade utvecklingsområden skapar goda förutsättningar för de sociala

aspekterna i kommunen. Ställningstaganden och målsättningar i översiktsplanen medför förväntade positiva konsekvenser.

9 Kontroll och uppföljning

En MKB till planer och program ska enligt 6 kap. miljöbalken innehålla en redogörelse för de strategier och åtgärder som planeras för samt uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som ett genomförande av planen eller programmet medför. Syftet med uppföljningen är att se om föreslagna strategier/åtgärder bidrar till uppfyllelsen av planen, kontrollera att negativa miljöeffekter inte blir större än avsett samt att kunna upptäcka och åtgärda oförutsedda negativa miljöeffekter.

Svenljunga kommun kommer att följa upp miljöpåverkan av översiktsplanen inom det befintliga miljöarbetet inom kommunen. Utvecklingen av kommunen granskas i samband med detaljplanering samt vid bygglov- och miljöärenden.

10 Ansvariga för framtagande av MKB

Denna MKB är framtagen av Anna Thyren och granskad av Jennie Brundin på Sweco Environment AB. Både Anna och Jennie har lång erfarenhet av arbete med miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program. Anna har en examen som ekoingenjör från Mittuniversitet från 1997 och Jennie har en Magisterexamen i biologi, Sveriges lantbruksuniversitet och Lunds universitet från 1999.